

Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Το Αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου:
Αντίκτυπος και Επίδραση
στην Κυπριακή Οικονομία και Κοινωνία

Απρίλιος 2025

Προλογικό Σημείωμα

Η παρούσα έκδοση συγκεντρώνει και παρουσιάζει τεκμηριωμένα την ακαδημαϊκή, οικονομική και κοινωνική επίδραση του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπως αναδεικνύεται μέσα από δύο πρόσφατες μελέτες. Αποτυπώνεται η διαχρονική συμβολή του κορυφαίου ανώτατου ακαδημαϊκού ιδρύματος της χώρας στην ενίσχυση της αναπτυξιακής πορείας της Κύπρου, στην προώθηση της καινοτομίας και στη διαμόρφωση μιας δυναμικής και βιώσιμης κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης. Το Πανεπιστήμιο Κύπρου συνεχίζει να υπηρετεί με συνέπεια το εθνικό του καθήκον, αποτελώντας θεμέλιο λίθο για την πρόοδο και την ευημερία της χώρας.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	Σελ. 5
Το αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου: Χαρτογράφηση του αντικτύπου και της συνεισφοράς	Σελ. 8
Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών Επιδράσεων Πανεπιστημίου Κύπρου	Σελ. 26

Εισαγωγή

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου, από την ίδρυσή του το 1989, έχει διαγράψει μια σταθερά ανοδική πορεία, έχοντας καθιερωθεί ως ένας από τους πιο αξιόπιστους και στρατηγικής σημασίας θεσμούς της χώρας. Ως πυλώνας ακαδημαϊκής αριστείας, έρευνας και κοινωνικής προσφοράς, το Πανεπιστήμιο αποτελεί σήμερα έναν κινητήριο μοχλό προόδου για την Κύπρο, ενισχύοντας ουσιαστικά την εκπαίδευση, την καινοτομία, την έρευνα, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο.

Η παρούσα έκδοση παρουσιάζει τις δύο μελέτες που εκπονήθηκαν με στόχο την αποτύπωση του ποσοτικού και ποιοτικού αντικτύπου του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία και κοινωνία. Στο πρώτο μέρος χαρτογραφείται το πολύπλευρο αποτύπωμα του Πανεπιστημίου, το οποίο εκτείνεται πέρα από την ακαδημαϊκή του δραστηριότητα, περιλαμβάνοντας δράσεις στους τομείς της έρευνας, της κοινωνικής συμμετοχής, της καινοτομίας, της προστασίας του περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της προώθησης της πολυγλωσσίας. Το Πανεπιστήμιο Κύπρου αναδεικνύεται ως φορέας που ενισχύει τη δημιουργία γνώσης και τη διάχυσή της προς όφελος της κοινωνίας.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τη Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών Επιδράσεων του Πανεπιστημίου, η οποία διεξήχθη από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών.

Η μελέτη καταγράφει ότι για κάθε **1 εκατομμύριο ευρώ** που επενδύεται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, **το συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται κατά 7,06 εκατ. ευρώ**, το **ΑΕΠ ενισχύεται κατά 3,42 εκατ. ευρώ**, και **στηρίζεται η απασχόληση περίπου 80 ατόμων**.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα στοιχεία για το 2024, το Πανεπιστήμιο Κύπρου:

- Συνεισφέρει 1,186 δισεκατομμύρια ευρώ στο συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας.
- Συμβάλλει κατά 574 εκατομμύρια ευρώ στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ).
- Συνδέεται με την ύπαρξη 12.381 θέσεων εργασίας στην οικονομία. Εξίσου σημαντική είναι η συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην αντιστροφή του brain drain, με άμεσα μετρήσιμα οφέλη για το 2024:
- 118 εκατομμύρια ευρώ συνεισφορά στο οικονομικό προϊόν.
- 51 εκατομμύρια ευρώ συμβολή στο ΑΕΠ.
- Σύνδεση με την ύπαρξη 985 υψηλής προστιθέμενης αξίας θέσεων εργασίας.

Τα αποτελέσματα των δύο μελετών επιβεβαιώνουν ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποτελεί μια διαρκή επένδυση με πολλαπλασιαστικά οφέλη για την οικονομία, την κοινωνία και το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας.

Ευθυγραμμισμένο με τις στρατηγικές προτεραιότητες της Πολιτείας για την ανάπτυξη της Κύπρου, το Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι έτοιμο να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο σε κρίσιμους άξονες πολιτικής:

- στην καθιέρωση της Κύπρου ως Κέντρο Περιφερειακής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης,
- στην προώθηση της τεχνολογίας, της καινοτομίας και της έρευνας ως βασικών μοχλών ανάπτυξης,
- στην αντιστροφή του brain drain,
- και στην προστασία του κοινωνικού ιστού και την ενδυνάμωση της κοινωνικής κινητικότητας.

Με σταθερό όραμα και υψηλό αίσθημα ευθύνης, το Πανεπιστήμιο Κύπρου συνεχίζει να θέτει τα θεμέλια για ένα **βιώσιμο, ανθεκτικό και δυναμικό μέλλον** για την Κύπρο.

**Το αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου:
Χαρτογράφηση του αντικτύπου
και της συνεισφοράς**

1/30/2025

Το αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου

Χαρτογράφηση του
αντικτύπου και της
συνεισφοράς

Μαρίνα Φραγκεσκίδου, Λειτουργός Α΄
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Περιεχόμενα

Το αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου. Μία σύντομη περιγραφή.....	10
Μελέτη κοινωνικο-οικονομικού αντικτύπου του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών	11
Χαρτογραφώντας τη συνεισφορά του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ποιοτική Αποτίμηση και Συνεισφορά.....	12
Οικονομία, θέσεις εργασίας και αντιστροφή του Brain Drain.....	12
Έρευνα με αντίκτυπο.....	13
Δημόσια παρέμβαση.....	14
Παροχή εμπειρογνωμοσύνης.....	15
Διεπιστημονικότητα	16
Περιβάλλον.....	16
Αστική βιωσιμότητα και προσβασιμότητα	17
Νέες τεχνολογίες και Τεχνητή Νοημοσύνη	17
Βελτίωση λειτουργιών της κοινωνίας.....	18
Ανάπτυξη δεξιοτήτων.....	19
Οικονομία και Διοίκηση.....	19
Χρηματοοικονομική παιδεία.....	20
Ιστορία, πολιτισμός, πολιτιστική κληρονομιά.....	20
Ελληνομάθεια και πολυγλωσσία.....	21
Εκπαίδευση και παιδαγωγικές προσεγγίσεις	22
Δημιουργική παιδεία: Η μετάδοση της αξίας της επιστήμης στα μικρά παιδιά	22
Παιδικό τμήμα Κέντρου Πληροφόρησης – Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου»	23
Μία διαχρονική συνεισφορά, μία γέφυρα επικοινωνίας	23
Πηγές.....	24

Το αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου. Μία σύντομη περιγραφή.

Από την ίδρυση και λειτουργία του, η αποστολή του Πανεπιστημίου Κύπρου δεν περιοριζόταν στη διδασκαλία της φοιτητικής κοινότητας, την απονομή πτυχίων και τη διεξαγωγή έρευνας. Ο σκοπός του Ιδρύματος επεκτεινόταν και επεκτείνεται στην προσφορά και στην επιμόρφωση της ευρύτερης κοινωνίας, στο κτίσιμο γεφυρών επικοινωνίας με τους πολίτες και στην προαγωγή της δια βίου μάθησης μέσα από ουσιαστικές δραστηριότητες, προσβάσιμες σε όλους τους κατοίκους της χώρας.

Πρόκειται για δράσεις και αλληλεπιδράσεις που επιδιώκουν να ενημερώσουν, να εκπαιδεύσουν και να διευρύνουν τους ορίζοντες και τις γνώσεις των πολιτών. Η κατάκτηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, η κατάρτιση δηλαδή της ευημερίας για όλες και όλους, απαιτεί πέρα από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών, την εμπέδωση της κουλτούρας της βιωσιμότητας και την κατανόηση των αρχών και των αξιών που θα καταστήσουν το στοίχημα της βιωσιμότητας επιτυχές.

Από την υποδοχή των πρώτων φοιτητριών και φοιτητών του το 1992, το Πανεπιστήμιο Κύπρου προετοιμάζει τις γενιές αποφοίτων, επιστημόνων, εργαζομένων και πολιτών, οι οποίοι/ες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του παραγωγικού ιστού της χώρας. Οι απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι σημαντικό εργατικό κεφάλαιο για τη χώρα, συνεισφέροντας σε όλους τους τομείς.

Η συνεχής αναγνώριση δε του Πανεπιστημίου Κύπρου από την ευρύτερη κοινωνία ως του πλέον αξιόπιστου θεσμού της χώρας¹ φανερώνει ότι: οι πολίτες στρέφονται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου για να αντλήσουν γνώσεις και έμπνευση, οι εργοδότες εμπιστεύονται το Πανεπιστήμιο Κύπρου και τους/ις αποφοίτους του στην αγορά εργασίας και οι Κύπριοι/ες επιλέγουν το πρώτο δημόσιο πανεπιστήμιο της χώρας για την απόκτηση του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών τους και την κατάρτισή τους. Η ψήφος εμπιστοσύνης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, η αξιοπιστία αφορά στη σταθερή πορεία του οργανισμού και στην αναγνώριση της προσήλωσής του στην αριστεία, στην ποιοτική διδασκαλία και έρευνα, αλλά και στη συνεχή επιδίωξη της επικοινωνίας, με ειλικρίνεια και διαφάνεια, με την ευρύτερη κοινωνία.

Μέχρι σήμερα όλα τα πιο πάνω εξάγονταν ως συμπέρασμα μέσα από τη γενική αντίληψη για τον ρόλο του πανεπιστημίου ως φορέα γνώσης και έρευνας. Η πρόσφατη μελέτη ωστόσο του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) έρχεται να αποδείξει με δεδομένα την πολλαπλασιαστική συνεισφορά στη δημόσια επένδυση που φέρει το όνομα του Πανεπιστημίου Κύπρου. Με συγκεκριμένη μεθοδολογία, το ΚΟΕ αναδεικνύει τις πολυδιάστατες θετικές επιδράσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου στην οικονομία και στην κοινωνία.

Η περιγραφή και η ανάλυση πιο κάτω αποτυπώνουν με ποιοτικά παραδείγματα τη συνεισφορά του Πανεπιστημίου Κύπρου στη δημόσια συζήτηση και τον ουσιαστικό αντίκτυπο του πρώτου δημόσιου πανεπιστημίου της χώρας στην επιμόρφωση της κοινωνίας μέσα από την πληθώρα δραστηριοτήτων που διεξήχθησαν και διεξάγονται με τη συνεισφορά

---

¹ «Στον πάτο η αξιοπιστία των θεσμών – Βελτίωση για ελεγκτή», *Stockwatch*, 18 Νοεμβρίου 2024

της εμπειρογνωμοσύνης του ακαδημαϊκού και ερευνητικού προσωπικού του και με την υποστήριξη συνολικά της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Με καίριες παρεμβάσεις, οι άνθρωποι του Πανεπιστημίου Κύπρου συμμετέχουν ενεργά στα δημόσια δρώμενα επιδιώκοντας την ανάπτυξη δράσεων και συνεργασιών ωφέλιμων για την κοινωνία. Η συμβολή της επιστημονικής κοινότητας του οργανισμού είναι καθοριστική στη μεταφορά τεχνογνωσίας στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα για την αντιμετώπιση σύγχρονων προκλήσεων στους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της τεχνητής νοημοσύνης, της ρομποτικής, της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης, της βιοϊατρικής μηχανικής, των κρίσιμων υποδομών, του αστικού σχεδιασμού, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της εφαρμογής πολιτικών σε θέματα παιδείας, οικονομίας και κοινωνίας. Σημαντικός αριθμός μελών του προσωπικού του Πανεπιστημίου παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και εμπειρογνωμοσύνη, διασυνδέοντας την ακαδημαϊκή και ερευνητική γνώση με τη βιομηχανία και την επαγγελματική πρακτική.

Πολλές είναι επίσης οι δράσεις με διεθνή αντίκτυπο και αποτύπωμα, με το Πανεπιστήμιο Κύπρου να συμμετέχει ενεργά στο ευρωπαϊκό και διεθνές γίγνεσθαι της εκπαίδευσης. Με την ενεργό συμμετοχή του σε διεθνείς δραστηριότητες, με τους ανθρώπους του πανεπιστημίου ως εισηγητές, διοργανωτές ή/και συμμετέχοντες σε συνέδρια και φόρα, το Πανεπιστήμιο διαδραματίζει τον ρόλο του ακαδημαϊκού διπλωμάτη διεθνώς.

Πιο κάτω παρουσιάζεται το αποτύπωμα και ο αντίκτυπος του Πανεπιστημίου Κύπρου τόσο μέσα από την οικονομική μελέτη του ΚΟΕ όσο και μέσα από τις πολλές δραστηριότητες που διεξάγει το ακαδημαϊκό ίδρυμα.

Μελέτη κοινωνικο-οικονομικού αντικτύπου του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών

Η ανταποδοτική και πολλαπλασιαστική αξία της επένδυσης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

Η μελέτη του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου παρουσιάζει με δεδομένα την ανταποδοτική και πολλαπλασιαστική αξία της διαχρονικής χρηματοδότησης από το κράτος του πρώτου δημόσιου πανεπιστημίου της χώρας, του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η μελέτη, που εκπονήθηκε από τους Καθηγητή Θεοφάνη Μαμουνέα (Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου) και τον Επίκουρο Καθηγητή Ηλία Γιαννάκη (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ακαδημαϊκός Σύμβουλος ΚΟΕ), αναλύει τις πολλαπλασιαστικές επιδράσεις και την προστιθέμενη αξία του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΠΚ) στην εθνική οικονομία και την απασχόληση για το έτος **2022** με αναπροσαρμοσμένες επιδράσεις σε τιμές για το έτος 2024.

Τα ευρήματα αποτυπώνουν το κοινωνικοοικονομικό αποτύπωμα του Πανεπιστημίου Κύπρου μέσω των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων - άμεσων, έμμεσων, επαγόμενων, διάχυσης, αντιστροφής brain drain, επίδρασης έρευνας και συνεισφοράς στα δημόσια έσοδα - εκφρασμένων σε όρους συνολικού οικονομικού προϊόντος, ΑΕΠ και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Τα κύρια ευρήματα της μελέτης επιβεβαιώνουν την ουσιαστική και ποιοτική συνεισφορά του ακαδημαϊκού ιδρύματος στη χώρα:

Για κάθε 1 εκατομμύριο (εκατ.) ευρώ που επενδύεται στο ΠΚ:

- Το συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας **αυξάνεται** κατά **7,06 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ **ενισχύεται** κατά **3,42 εκατ. Ευρώ**
- **Υποστηρίζονται 79,24** νέες θέσεις εργασίας

Η μελέτη αναδεικνύει τον σημαντικό ρόλο του ΠΚ στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο της Κύπρου. Οι επιπτώσεις των επενδύσεων στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του ΠΚ είναι σημαντικά μεγαλύτερες σε σχέση με άλλους οικονομικούς τομείς. Αυτά τα ευρήματα επισημαίνουν τη σημασία των εκπαιδευτικών και ερευνητικών υποδομών του ΠΚ ως στρατηγικού μοχλού ανάπτυξης, όχι μόνο για τον ακαδημαϊκό τομέα, αλλά και για την ευρύτερη οικονομία της Κύπρου. Συνεπώς, η επένδυση στο ΠΚ αποτελεί στρατηγική επιλογή με σημαντικά και μακροπρόθεσμα οφέλη για τη χώρα.

Χαρτογραφώντας τη Συνεισφορά του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ποιοτική Αποτίμηση και Συνεισφορά

Παραδείγματα και εφαρμογές

Οικονομία, θέσεις εργασίας και αντιστροφή του Brain Drain

Όπως αναδείχθηκε στη μελέτη του ΚΟΕ, με αναπροσαρμοσμένες επιδράσεις για το 2024 το Πανεπιστήμιο Κύπρου συνδέεται με την ύπαρξη 12381 θέσεων εργασίας, καταγράφοντας σημαντικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στους τομείς του λιανικού εμπορίου, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των κατασκευών και της υγείας².

Αξίζει να σημειωθεί ο ρόλος του Πανεπιστημίου Κύπρου στην αντιστροφή της διαρροής επιστημονικού προσωπικού (Brain Drain), δίνοντας τη δυνατότητα σε Κύπριους και Κύπριες να φοιτήσουν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Δεν πρέπει επίσης να παραγνωρίζεται η δυνατότητα επαναπατρισμού ερευνητών/ριών και επιστημόνων για να εργαστούν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μέσα από τα ερευνητικά έργα αιχμής.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου από την ίδρυσή του προσέφερε στους Κύπριους πολίτες που δεν είχαν τη δυνατότητα να φοιτήσουν στο εξωτερικό να εξειδικευτούν στο πεδίο του ενδιαφέροντός τους, αποκτώντας πτυχίο και συνεισφέροντας με τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες στην κυπριακή οικονομία και κοινωνία.

---

² Θεοφάνης Π. Μαιωνιάς, Ηλίας Γιαννάκης, «Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών Επιπτώσεων

Κάτι που σήμερα θεωρείται κεκτημένο αγαθό, η πρόσβαση στη δημόσια ανώτερη εκπαίδευση, δεν ήταν δεδομένο πριν από 35 χρόνια!

Αναπροσαρμοσμένες επιδράσεις αντιστροφής Brain Drain για το 2024:

118 εκατ. Ευρώ στο οικονομικό προϊόν της χώρας

Συμβολή στο ΑΕΠ 51 εκατ. Ευρώ

Σύνδεση με 985 θέσεις εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας

Έρευνα με αντίκτυπο

Οι Σχολές, τα Τμήματα και τα Ερευνητικά Κέντρα του Πανεπιστημίου συνδράμουν διαρκώς μέσα από το πολυεπίπεδο έργο τους στη δημιουργία θετικού κοινωνικού και οικονομικού αντίκτυπου. Οι ερευνητικές επιτυχίες και η προσέλκυση ερευνητικής χρηματοδότησης από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα επιχορηγήσεων, όπως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ERC), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας της Κύπρου, συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της χώρας μας.

Μέσα από τη μελέτη του ΚΟΕ προκύπτει ότι τα εξωτερικά ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούν τη δραστηριότητα του Πανεπιστημίου Κύπρου αποτελούν μία καθαρή εισροή πόρων από το εξωτερικό με μηδενικό κόστος για την κυπριακή οικονομία. Η χρηματοδότηση αυτών των προγραμμάτων δεν επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ συνεισφέρει ουσιαστικά στην ενίσχυση της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας. Τα κονδύλια που προέρχονται από αυτά τα προγράμματα χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από εξωτερικές πηγές, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και διεθνείς οργανισμοί, χωρίς να απαιτούν άμεσες δημόσιες δαπάνες από την κυπριακή κυβέρνηση. Αυτή η εξωτερική χρηματοδότηση προσφέρει στην Κύπρο τη δυνατότητα να προωθήσει σημαντικά ερευνητικά έργα που ενισχύουν την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, ενώ παράλληλα ενδυναμώνουν την εγχώρια οικονομία χωρίς να δημιουργούν οικονομική επιβάρυνση³.

Αν το Πανεπιστήμιο Κύπρου δεν υπήρχε ή δεν είχε τη δυνατότητα να εξασφαλίσει τέτοιου είδους χρηματοδότηση, τα κονδύλια αυτά για έρευνα δεν θα ήταν διαθέσιμα στην κυπριακή οικονομία. Σε αυτή την περίπτωση, για να διατηρηθεί το ίδιο επίπεδο ερευνητικής δραστηριότητας και τα αντίστοιχα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, το κράτος θα έπρεπε να αναλάβει τη χρηματοδότηση των ερευνητικών προγραμμάτων μέσω του κρατικού προϋπολογισμού. Αυτό θα είχε σημαντικό κόστος για την οικονομία, καθώς θα υπήρχε ανάγκη ανακατανομής των πόρων, επηρεάζοντας άλλους τομείς του δημόσιου τομέα ή δημιουργώντας κόστος ευκαιρίας που θα μπορούσε να επιβραδύνει άλλες οικονομικές δραστηριότητες.

Η συμβολή των εξωτερικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων και της ερευνητικής δραστηριότητας του Πανεπιστημίου Κύπρου ενισχύει τη θέση της Κύπρου ως διεθνούς κέντρου εκπαίδευσης και έρευνας, αποδεικνύοντας τη σημασία της διεθνούς χρηματοδότησης ως μηχανισμού

³ Θεοφάνης Π. Μαμουνέας, Ηλίας Γιαννάκη, «Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών Επιπτώσεων Πανεπιστημίου Κύπρου», Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Ιανουάριος 2025.

ενίσχυσης της εθνικής οικονομίας. Η Κύπρος, μέσω του Πανεπιστημίου Κύπρου, καταφέρνει να προσελκύει πόρους που δεν επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ παράλληλα δημιουργεί νέες ευκαιρίες ανάπτυξης σε διάφορους τομείς της οικονομίας, όπως η τεχνολογία, η καινοτομία, η εκπαίδευση και ο τουρισμός. Αυτή η δυναμική ενισχύει την κυπριακή ανταγωνιστικότητα και προωθεί την αναγνώριση της Κύπρου στην παγκόσμια ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει μια δυναμική παρουσία στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας. Απόδειξη της έντονης ερευνητικής δραστηριότητας του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι η εξασφάλιση χορηγιών από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ERC), το κύριο χρηματοδοτικό όργανο για την επιστήμη και ερευνητική αριστεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι χορηγίες ERC είναι μέρος του προγράμματος πλαισίου της ΕΕ για χρηματοδότηση της Έρευνας και Καινοτομίας (προηγουμένως «Ορίζοντας 2020» και τώρα «Ορίζοντας Ευρώπη»). Οι χορηγίες του ERC είναι άκρως ανταγωνιστικές και θεωρούνται ιδιαίτερα τιμητικές για τους ερευνητές/τριες που τις λαμβάνουν. Το Πανεπιστήμιο Κύπρου κατάφερε να εξασφαλίσει μέχρι σήμερα 30 συνολικά έργα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας που προέρχονται και από τα πέντε είδη χορηγιών που παραχωρούνται από το ERC (Advanced Grant, Consolidator Grant, Starting Grant, Synergy Grant, ERC Proof of Concept Grant).

Η διαχρονική διάκριση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού μας προσωπικού στα κυπριακά Βραβεία Έρευνας του Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΙΔΕΚ), αποδεικνύουν τον ερευνητικό προσανατολισμό του Πανεπιστημίου και την επικέντρωση της ερευνητικής μας κοινότητας τόσο στην επέκταση της γνώσης και την παραγωγή έρευνας όσο και στη διασύνδεση της έρευνας με τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία.

Η έντονη ερευνητική δραστηριότητα του Πανεπιστημίου Κύπρου και η άντληση ερευνητικών προγραμμάτων και χρηματοδοτήσεων έχει συμβάλει καθοριστικά στη δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας για νέους και νέες επιστήμονες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα του θετικού οικονομικού – ερευνητικού αντικτύπου του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι η λειτουργία του Κέντρου Αριστείας για Έρευνα και Καινοτομία «ΚΟΙΟΣ». Το Κέντρο υλοποίησε πάνω από 140 ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα τα τελευταία 15 χρόνια, με κονδύλια ύψους περίπου 60 εκατ. ευρώ. Μέσα από αυτά τα προγράμματα ενισχύθηκαν σημαντικά οι ερευνητικές δυνατότητες του Κέντρου τόσο σε εξοπλισμό, αλλά κυρίως σε ανθρώπινο δυναμικό. Το Κέντρο δημιούργησε θέσεις εργασίας για συνολικά περισσότερους από 450 επαγγελματίες, συμβάλλοντας έτσι έμπρακτα στην προώθηση της οικονομίας της γνώσης στην Κύπρο, μέσω του σχεδιασμού νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

Δημόσια παρέμβαση

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας. Τολμηρό και καινοτόμο επιδιώκει να αποτελεί καθρέφτη αυτοκριτικής για την κοινωνία και τον τρόπο λειτουργίας της. Είναι για αυτό που σε σημαντικά θέματα εκφράζει δημόσια θέσεις βασισμένες στις διαχρονικές αξίες της δημοκρατίας και της ακαδημίας. Ενδεικτικές ήταν οι παρεμβάσεις του Πανεπιστημίου, όπως εκφράστηκαν από συλλογικά του σώματα και το ανώτατο ακαδημαϊκό όργανο, τη Σύγκλητο, για το μεταναστευτικό και τα βίαια επεισόδια που εκτυλίχθηκαν ([Ψήφισμα 6/9/2023](#)), καθώς και τις συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή ([Ψήφισμα 1/11/2023](#)).

Επιπλέον ακαδημαϊκοί του Πανεπιστημίου Κύπρου τοποθετούνται δημόσια για θέματα της επικαιρότητας εκφράζοντας τις επιστημονικές τους απόψεις, με τη δική τους ταυτότητα.

Ο θεσμός των Ελεύθερων Πανεπιστημίων, οι δημόσιες διαλέξεις και η αλληλεπίδραση ακαδημαϊκού προσωπικού/ επίσημων προσκεκλημένων – κοινού, τα ηχογραφημένα επεισόδια (podcast), τα οπτικογραφημένα επεισόδια στα κανάλια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης του Πανεπιστημίου Κύπρου, στοχεύουν στην επικοινωνία της επιστήμης, στη διαβίωση μάθηση και στη γνωστοποίηση του πώς η έρευνα και το έργο του Πανεπιστημίου Κύπρου έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο στην κοινωνία.

Μέσω των κεντρικών μέσων κοινωνικής δικτύωσης, το Πανεπιστήμιο Κύπρου επιδιώκει να προβάλλει το έργο του Ιδρύματος, τις ανοιχτές για το κοινό δραστηριότητες, αλλά και τα επιτεύγματα και τις διακρίσεις του καλλιεργώντας τη σχέση εμπιστοσύνης με τους εταίρους και κάθε πολίτη ξεχωριστά.

Επιδραστικές μπορούν να χαρακτηριστούν καθιερωμένες ετήσιες εκδηλώσεις, αλλά και δράσεις που λαμβάνουν χώρα για να διαφωτίσουν για επίκαιρα θέματα, όπως η διάλεξη για τη Γιορτή των Γραμμάτων με ομιλητές και ομιλήτριες (λίστα ομιλητών/ριών από την καθιέρωσή της [εδώ](#)) να αφήνουν το δικό τους στίγμα για τη σχέση της γνώσης και του ανθρώπου.

Ενδεικτικά σύμφωνα με στοιχεία των Σχολών και των Τμημάτων για τα έτη 2019 – 2023 εκτιμάται ότι πραγματοποιήθηκαν πέραν των 560 δράσεων (συνέδρια, εκδηλώσεις, συνδιοργανώσεις διά ζώσης και διαδικτυακά), στις οποίες συμμετείχαν πέραν των 88.000 ατόμων, με 50% να είναι συμμετέχοντες/ σύνεδροι από το εξωτερικό⁴.

Επιπλέον για την περίοδο 1/2023 – 12/2024 πραγματοποιήθηκαν από τον Τομέα Προώθησης και Προβολής του Πανεπιστημίου Κύπρου και άλλες ανεξάρτητες οντότητες του πανεπιστημίου πέραν των 130 εκδηλώσεων, με 6.000 και πλέον άτομα να δηλώνουν ενδιαφέρον για να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες⁵.

Παροχή εμπειρογνωμοσύνης

Δεδομένη πρέπει να θεωρείται η συμμετοχή του προσωπικού του Πανεπιστημίου σε επιτροπές για την παροχή εμπειρογνωμοσύνης σε δημόσιους φορείς και θεσμούς. Η μεταφορά άλλωστε της εμπειρογνωμοσύνης και της τεχνογνωσίας των ανθρώπων του πανεπιστημίου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του στρατηγικού στόχου για ουσιαστική παρέμβαση στην κοινωνία και την πολιτεία. Με τη συμβολή των Τμημάτων, το Πανεπιστήμιο εκπροσωπείται στις επιτροπές της Βουλής για τη συζήτηση ειδικών θεμάτων ή σε άλλες επιτροπές δημόσιων φορέων για την παροχή εμπειρογνωμοσύνης.

Είναι πολλές οι επιτροπές στις οποίες έχουν προταθεί μέλη μας για συμμετοχή, η οποία κρίνεται ουσιαστική για την προσφορά στην ευρύτερη κοινωνία. Η εξειδίκευση του ανθρώπινου κεφαλαίου της Κύπρου επιτρέπει στην πολιτεία να αντλήσει εμπειρογνωμοσύνη και γνώση από το δυναμικό που εργοδοτείται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Αναφέρεται ενδεικτικά η εξειδίκευση σε θέματα ιατρικής, νομικής, τεχνητής νοημοσύνης και όλα τα επιστημονικά πεδία του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε την Επιτροπή Αξιολόγησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Σχέδια και / ή Προγράμματα, την Ειδική Επιτροπή για θέματα Αντιρρησιών Συνείδησης, τη συμβολή μελών της κοινότητας στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό, τη συνεισφορά τους σε θέματα προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, τεχνητής

⁴ Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2023, Αρχεία Σχολών και Τμημάτων για δράσεις περιόδου 2019 – 2023.

⁵ Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2024, Σύστημα κρατήσεων για εκδηλώσεις Πανεπιστημίου Κύπρου.

νοημοσύνης και διαχείρισης της καινοτομίας, τη συμμετοχή στην εθνική ομάδα για θέματα τεχνητής νοημοσύνης (AI Taskforce), στη Συμβουλευτική Επιτροπή «CyberSafety» και τη συμβολή τους στη σύνταξη της Εθνικής Στρατηγικής για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο.

Διεπιστημονικότητα

Η διεπιστημονικότητα, η συνέργεια και η συνεργασία ανάμεσα σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία αποτελούν σημαντικό συστατικό προόδου. Είναι ποικίλες οι δραστηριότητες που αναδεικνύουν αυτή τη σκοπιά στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, όπως για παράδειγμα το Διεπιστημονικό Φόρουμ που διοργανώνει ανά διετία η Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών με τη συμμετοχή ακαδημαϊκών και ερευνητών/ριών από όλες τις Σχολές, ώστε να αναδειχθούν ο τρόπος με τον οποίο διαφορετικά επιστημονικά πεδία συνεργάζονται και το πώς η έρευνά τους διασταυρώνεται ενισχύοντας η μία την άλλη, έχοντας ως τελικό αποδέκτη των αποτελεσμάτων την κοινωνία.

Ενδεικτικό παράδειγμα επιτυχούς εφαρμογής της διεπιστημονικότητας είναι οι διακρίσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου στον τομέα ιατρικής μηχανικής με επίκεντρο τη θεραπεία του ασθενή και τη θεραπεία του καρκίνου. Δεν είναι τυχαίο το επίτευγμα του Αναπληρωτή Καθηγητή Τριαντάφυλλου Στυλιανόπουλου να εξασφαλίσει, μεταξύ άλλων, τρεις χρηματοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας.

Περιβάλλον

Πολλές είναι οι οντότητες του Πανεπιστημίου Κύπρου που εστιάζουν με διεπιστημονική προσέγγιση στα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, σε θέματα βιοτεχνολογίας, διαχείρισης και βιοεξυγίανσης αποβλήτων, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην ανάδειξη της πρόκλησης που ονομάζεται κλιματική αλλαγή και κλιματική κρίση.

Προς αυτή την κατεύθυνση διεξάγονται πληθώρα ανοικτών εκδηλώσεων και συνεδριών από τα τμήματα με συγκεκριμένη εξειδίκευση στο συγκεκριμένο πεδίο, όπως τα Τμήματα της Πολυτεχνικής Σχολής, το Ωκεανογραφικό Κέντρο, η Ερευνητική Μονάδα Ενεργειακής Αειφορίας – FOSS, το Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο Νερού Νηρέας και το Τμήμα Βιολογικών Επιστημών.

Πέρα από τις ανοικτές δράσεις, αξίζει να σημειωθεί ότι η έρευνα που διεξάγεται στα εργαστήρια του Πανεπιστημίου Κύπρου οδηγεί σε εφαρμογές και αποτελέσματα που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών προκλήσεων. Για παράδειγμα, το Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο Νερού Νηρέας ασχολείται με υψηλού επιπέδου βασική και εφαρμοσμένη έρευνα σε καίρια θέματα διαχείρισης νερού, αστικών λυμάτων και υγρών αποβλήτων με κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις. Η έρευνα που διεξάγει έχει σημαντικό αντίκτυπο σε τοπικό, περιφερειακό, αλλά και διεθνές επίπεδο. Εκτός από την ανάπτυξη προηγμένων τεχνολογιών και καινοτόμων λύσεων, το Κέντρο αναπτύσσει συνεργασίες με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σε εθνικό επίπεδο αλλά και παγκοσμίως. Παράλληλα, το Κέντρο συνεισφέρει καθοριστικά στην επιστημονική κοινότητα μέσω δημοσιεύσεων σε κορυφαία επιστημονικά περιοδικά και παρουσιάσεων σε συνέδρια, ενώ παράλληλα προσφέρει εξειδικευμένη υποστήριξη σε εθνικές και διεθνείς πρωτοβουλίες. Με πολυδιάστατη κοινωνική συνεισφορά το Κέντρο Νηρέας διεξάγει σημαντικό αριθμό εκπαιδευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Σημαντική είναι και η συνεισφορά της Ερευνητικής Μονάδας Ενεργειακής Αειφορίας – FOSS, η οποία πέρα από ανοικτές δημόσιες διαλέξεις, εκδηλώσεις και συνέδρια, διοργανώνει

σημαντικό αριθμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται στο ευρύτερο κοινό και σε επαγγελματίες σε θέματα ενέργειας. Στόχος είναι η επιμόρφωση και η ενίσχυση των επαγγελματιών στα πράσινα επαγγέλματα, πράγμα που αποτελεί σημαντικό συστατικό για την πράσινη μετάβαση.

Αστική βιωσιμότητα και προσβασιμότητα

Με πληθώρα δραστηριοτήτων (όπως σεμινάρια, εκθέσεις, εκδόσεις, εργαστήρια και συνέδρια, δημιουργία ψηφιακών αρχείων, παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο, δράσεις σε επίπεδο γειτονιών, ενεργοποίηση κοινωνίας μέσω συμμετοχικών διαδικασιών, δημιουργία πλατφόρμων για ενεργή συμμετοχή πολιτών κ.λπ.), οι οποίες είναι άμεσα συνυφασμένες με ποικίλες πτυχές της κοινωνίας και του πολιτισμού, το Τμήμα Αρχιτεκτονικής συμβάλλει στη μεταφορά της γνώσης στην ευρύτερη κοινωνία.

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν κάλυψαν ποικίλα θέματα με σημαντικό κοινωνικό και πολιτιστικό αντίκτυπο, αφού αφορούν πτυχές κοινωνικές, περιβαλλοντικές, θέματα αειφορίας, θέματα μνήμης και πολιτισμού (περιλαμβάνοντας την παραδοσιακή τη μοντέρνα και τη σύγχρονη αρχιτεκτονική).

Η Αρχιτεκτονική ως “η κληρονομιά του χθες, του σήμερα αλλά και του αύριο” μέσω των δράσεων αυτών ενδυναμώνει το διάλογο με την κοινωνία, αφού έχει κυρίαρχο και διαχρονικό ρόλο στη διαμόρφωση του τρόπου ζωής μέσω των κτηρίων ως μονάδων, αλλά και μέσα από την οργάνωση των πόλεων, με τους δημόσιους χώρους και τα αστικά τοπία. Μέσα από τις δράσεις αυτές, το Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου επιδιώκει να προσανατολίσει την κοινωνία προς τη βιωσιμότητα, αναδεικνύοντας τρόπους και δυνατότητες να εξοικονομήσει πόρους, να διευκολύνει τις ανθρώπινες δραστηριότητες, να βελτιώσει την ποιότητα του καθημερινού περιβάλλοντος στη ζωή των πολιτών, συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, με έγνοια το θετικό ψυχολογικό αντίκτυπο στα άτομα και την κοινωνία.

Οι στοχευμένες δράσεις του τμήματος βοηθούν την κοινωνία να ανακαλέσει στη μνήμη εικόνες από κτήρια, δημόσιους χώρους και αστικά τοπία, οδηγώντας ταυτόχρονα σε μια ποιοτική και βιώσιμη ανάπτυξη με γνώμονα τον άνθρωπο, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Νέες τεχνολογίες και Τεχνητή Νοημοσύνη

Απαραίτητη είναι στις μέρες μας η ενημέρωση και σωστή πληροφόρηση σε σχέση με τη συνετή χρήση των νέων τεχνολογιών, καθώς και τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που προκύπτουν μέσα από την ταχεία διάδοση και χρήση τους. Ειδικότερα, η διάδοση και αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης «αναγκάζει» τις κοινωνίες και τους πολίτες να προετοιμαστούν κατάλληλα για τη συνετή χρήση της, και σε αυτές τις δραστηριότητες (πέραν της έρευνας στον τομέα) επικεντρώνονται τμήματα και οντότητες του Πανεπιστημίου. Οι δημόσιες διαλέξεις και εκδηλώσεις που διοργανώνει η Ad-Hoc Επιτροπή Τεχνητής Νοημοσύνης του Πανεπιστημίου Κύπρου διαφωτίζουν για τις εφαρμογές και την προοπτική, αλλά και τους κινδύνους από την αξιοποίηση της τεχνολογίας. Η εγκαθίδρυση της Έδρας ΧΜ στην Τεχνητή Νοημοσύνη αναμένεται να ενισχύσει την προσφορά του Πανεπιστημίου Κύπρου στη μελέτη των αναδυόμενων προκλήσεων από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και την αξιοποίηση από την ευρύτερη κοινωνία των ευκαιριών.

Επιπλέον, με τη δυναμική της επικοινωνίας των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, το πρόγραμμα δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου και το Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών

Επιστημών επικεντρώνονται σε θέματα οχύρωσης των πολιτών και των κοινωνιών από τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τη διασπορά της παραπληροφόρησης. Σε αυτό το πλαίσιο συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά δίκτυα και έργα, όπως [το Μεσογειακό Παρατηρητήριο Ψηφιακών Μέσων \(MedDMO\)](#) με στόχο την επιμόρφωση των πολιτών για την κριτική πρόσληψη των ειδήσεων και την ανίχνευση της είδησης από την παραπληροφόρηση. Ειδικότερα σήμερα με τις εξελίξεις που προκύπτουν από τις μεγάλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (πρόσφατη ανακοίνωση Mark Zuckerberg στις 8/1/2025) σε σχέση με την επαλήθευση της ορθότητας των δημοσιεύσεων στο Facebook, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα περαιτέρω προετοιμασίας των πολιτών στα ζητήματα κριτικής ανάλυσης της πληθώρας πληροφοριών που λαμβάνουν.

Επιπλέον, το Κέντρο Αριστείας Jean Monnet [DIGIU](#) ((DIGIU - Digital Platforms : Under the Scope of the New Era in Digital Services) έχει καθοδηγητικό ρόλο στις ερευνητικές δραστηριότητες με αντικείμενο το ρυθμιστικό και κανονιστικό πλαίσιο που άπτεται της λειτουργίας των ψηφιακών πλατφορμών υπό το πρίσμα των ψηφιακών υπηρεσιών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ρύθμισης της διάδοσης της πληροφορίας στο Διαδίκτυο. Μέσα από μια ολιστική και ευρεία προσέγγιση που βασίζεται στις αρχές και τους κανόνες του ευρωπαϊκού και δημοσίου δικαίου, του δικαίου του διαδικτύου, του δικαίου των μέσων ενημέρωσης και του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας το νέο κέντρο Αριστείας στοχεύει να αποτελέσει ακαδημαϊκό σημείο αναφοράς στην έρευνα του ρυθμιστικού πλαισίου για τις ψηφιακές/επιγραμμικές πλατφόρμες. Οι δραστηριότητές του περιλαμβάνουν δράσεις διάδοσης και ενημέρωσης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, διαλέξεις, σεμινάρια και διαδικτυακά εργαστήρια, podcasts και ασύγχρονη εκπαίδευση σε συνεργασία με φορείς τεχνικής πολιτικής, καθώς και τη δημοσίευση των δραστηριοτήτων και ερευνητικών αποτελεσμάτων με τη μορφή ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων.

Βελτίωση λειτουργιών της κοινωνίας

Ενδεικτικό παράδειγμα της συνέργειας του Πανεπιστημίου Κύπρου με την ευρύτερη κοινωνία, με στόχο την καλύτερη κατάρτιση και εκπαίδευση, είναι η λειτουργία του προγράμματος Εκπαίδευσης «Διαχειριστών Ενέργειας» σε συνεργασία με την ΟΕΒ. Συνολικά, η εκπαίδευση διαχειριστών ενέργειας έχει θετικό αντίκτυπο τόσο στην οικονομία όσο και στο περιβάλλον, ενώ προωθεί κοινωνικές αλλαγές που ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσω της εκπαίδευσης που λαμβάνουν, οι διαχειριστές ενέργειας μπορούν να βελτιώσουν τη χρήση της ενέργειας σε επιχειρήσεις, δημόσια κτήρια και βιομηχανίες, οδηγώντας σε μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και του κόστους. Αυτό μπορεί να ενισχύσει την οικονομική βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και να μειώσει το ενεργειακό αποτύπωμα. Επιπλέον, ενθαρρύνοντας τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών CO₂, οι διαχειριστές ενέργειας συμβάλλουν στη μετάβαση σε μια πιο πράσινη οικονομία, μειώνοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και βοηθώντας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον οφέλη από τη δράση αυτή, με τη συμβολή του Τμήματος Μηχανικών Μηχανολογίας και Κατασκευαστικής, είναι η αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας και η εμπέδωση περιβαλλοντικής κουλτούρας στην ευρύτερη κοινωνία.

Ένα πρόγραμμα – παράδειγμα για τη συνεργασία Πανεπιστημίου Κύπρου και κρατικής μηχανής είναι η εκπαίδευση των δοκίμων πυροσβεστών. Με βάση το πλαίσιο – πρόγραμμα που λειτουργεί, όλες και όλοι οι δόκιμοι πυροσβέστες παρακολουθούν μαθήματα για ένα εξάμηνο στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ως μέρος του προγράμματος σπουδών τους. Το πρόγραμμα συντονίζεται από το Τμήμα Μηχανικών Μηχανολογίας και Κατασκευαστικής, όπου παρακολουθούν τέσσερα υποχρεωτικά μαθήματα άμεσα συνδεδεμένα με τις σπουδές

του, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθούν και ένα επιλεγόμενο μάθημα με στόχο τη διεύρυνση των γνώσεων τους. Το πρόγραμμα φιλοξενεί περίπου 50 φοιτητές/ριες (δόκιμους Πυροσβέστες) κάθε εξάμηνο. Αντίστοιχο παράδειγμα εκπαίδευσης και κατάρτισης δημόσιων λειτουργών και σωμάτων ασφαλείας υπάρχει και σε συνεργασία με το Τμήμα Νομικής και την Αστυνομία Κύπρου για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση δοκίμων αστυνομικών.

Το Κέντρο Αριστείας για Έρευνα και Καινοτομία «ΚΟΙΟΣ» ανέπτυξε καινοτόμες τεχνολογίες και λύσεις, συμβάλλοντας, μεταξύ άλλων, στη μέγιστη διείσδυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε συστήματα ενέργειας και σε κτήρια, στη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και εκπομπών ρύπων, στην έγκαιρη διάγνωση διαρροών και τον έλεγχο της ποιότητας σε δίκτυα νερού, στη χρήση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης υγειονομικής περίθαλψης και στη χρήση συστημάτων για την αντιμετώπιση και διαχείριση έκτακτων περιστατικών (όπως οι πυρκαγιές, οι πλημμύρες και οι σεισμοί) από τους Πρώτους Ανταποκριτές. Επίσης να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, το Κέντρο ανέπτυξε εθελοντικά επτά ψηφιακά εργαλεία τα οποία βοήθησαν τους αρμόδιους φορείς (Υπουργείο Υγείας και Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής) να ανταποκριθούν και να διαχειριστούν καλύτερα την πανδημία COVID-19 στην Κύπρο, εκσυγχρονίζοντας ψηφιακά τα συστήματα υγείας της Κύπρου. Η συνεργασία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Ανάπτυξη δεξιοτήτων

Εξαιρετικής σημασίας είναι οι δράσεις οντοτήτων του Πανεπιστημίου Κύπρου που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων της νέας γενιάς, των μαθητών/ριών και των υποψήφιων φοιτητών και φοιτητριών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Αρκετές είναι οι εκδηλώσεις των τμημάτων του Πανεπιστημίου Κύπρου που απευθύνονται κυρίως σε μαθητές και μαθήτριες και στόχο έχουν να αναδείξουν τις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας και την ανάγκη ανάπτυξης και εμπλουτισμού των δεξιοτήτων όπως αναλυτική και κριτική σκέψη, ανάπτυξη δεξιοτήτων τεχνολογίας, πληροφορικής κ.ά.

Σε αυτή την κατεύθυνση στρέφονται και οι συμμετοχές πολλών τμημάτων, ερευνητικών κέντρων και οντοτήτων στη Βραδιά του Ερευνητή για να διαφωτίσουν τη νέα γενιά και όχι μόνο για τις δυνατότητες και τις νέες προοπτικές που διανοίγονται μέσα από τη διεξαγωγή έρευνας.

Επιπλέον ανεξάρτητες οντότητες του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπως το Κέντρο Σταδιοδρομίας και το Κέντρο Επιχειρηματικότητας διοργανώνουν δράσεις που στρέφονται τόσο σε θέματα προσανατολισμού και προετοιμασίας της νέας γενιάς για την αγορά εργασίας, σε θέματα διασύνδεσης με τον επιχειρηματικό κόσμο, αλλά και στη διεξαγωγή εξειδικευμένων εργαστηρίων και δράσεων που προάγουν την κουλτούρα της επιχειρηματικότητας προετοιμάζοντας για τις δεξιότητες και τις απαιτήσεις του μέλλοντος. Τέλος το Γραφείο Πανεπιστημιακής Ανάπτυξης και Αποφοίτων προσφέρει ευκαιρίες δια βίου μάθησης μέσα από τα εξειδικευμένα προγράμματα που απευθύνονται στους/ις απόφοιτους και κάθε πολίτη ξεχωριστά.

Οικονομία και Διοίκηση

Με δημόσιες διαλέξεις, οι οποίες εστιάζουν στην οικονομική πολιτική, το τραπεζικό σύστημα και τη δημόσια διοίκηση, το Πανεπιστήμιο Κύπρου μέσω των εμπειρογνομόνων της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης (ΣΟΕΔ) προσφέρει ευκαιρίες δικτύωσης με τον επιχειρηματικό κόσμο και την ευρύτερη κοινωνία.

Τα τμήματα της Σχολής παρέχουν υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικές ευκαιρίες και ενδυναμώνουν τη φοιτητική κοινότητα με πρακτικές δεξιότητες και επαγγελματική εμπειρία. Το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής προσφέρει προγράμματα πρακτικής άσκησης που διευκολύνουν την ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας και ενισχύουν το ανθρώπινο δυναμικό. Το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει διεθνή συνέδρια με συμμετοχή ακαδημαϊκών και επαγγελματιών από όλο τον κόσμο και προάγει την ισότητα των φύλων, υποστηρίζοντας την ιστορική αναγνώριση των γυναικών στην οικονομική επιστήμη. Το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης καλλιεργεί διοικητικές δεξιότητες στους/ις φοιτητές/ριες, ενισχύοντας τα πρότυπα της δημόσιας και ιδιωτικής διοίκησης στην Κύπρο.

Συνολικά, η Σχολή προωθεί την οικονομική γνώση, ενδυναμώνει την ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση και διευρύνει την ερευνητική συνεργασία σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Με τις πολυδιάστατες δράσεις της, συμβάλλει ενεργά στη θέση του Πανεπιστημίου Κύπρου ως παράγοντα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και στην πολιτιστική πρόοδο της κυπριακής κοινωνίας.

Χρηματοοικονομική παιδεία

Την ανάδειξη της σημασίας του χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού ανέδειξε το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής μέσω του Καθηγητή Ανδρέα Μιλιδώνη, σε συνεργασία με τον ακαδημαϊκό του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου Δρ. Παναγιώτη Ανδρέου. Οι επιδραστικές παρουσίες τους για το θέμα στη δημόσια σφαίρα, αλλά και η αποτελεσματικότητα των μαθημάτων σε ιδιωτικά σχολεία, έπεισαν την Πολιτεία για την προστιθέμενη αξία της εισαγωγής της χρηματικο-οικονομικής εκπαίδευσης στη δημόσια μέση εκπαίδευση, με τελικό στόχο την προσφορά συγκεκριμένου μαθήματος. Η κατανόηση βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών είναι μια αναγκαία δεξιότητα για την ελαχιστοποίηση σφαλμάτων στη διαχείριση των εισοδημάτων και των περιουσιακών στοιχείων. Στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον η εισαγωγή νέων μαθημάτων που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σήμερα, μπορεί να αποβεί σωτήρια για την προετοιμασία των νέων μαθητών/τριών ως πολιτών κατάλληλα προετοιμασμένων για τις κοινωνικές προκλήσεις.

Ιστορία, πολιτισμός, πολιτιστική κληρονομιά

Πολυάριθμα ήταν τα συνέδρια και τα φόρα με εστίαση σε θέματα ιστορίας, πολιτισμού και πολιτιστικής κληρονομιάς. Ενδεικτικές είναι οι ανοικτές δραστηριότητες της Ερευνητικής Μονάδα Αρχαιολογίας, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων και συμβολή στην παραγωγή αρχαιολογικών ντοκιμαντέρ.

Επιπλέον οι πολίτες είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν για την πλούσια κυπριακή μεσαιωνική κληρονομιά, μέσα από δράσεις της Ερευνητικής Μονάδας Μεσαιωνικών Τεχνών και Τελετουργιών (EMoMeT). Μέσα από την ερευνητική δραστηριότητα των τμημάτων που θεραπεύουν τις ανθρωπιστικές επιστήμες αναδεικνύεται με δημιουργικό και επιστημονικό τρόπο η διασύνδεση του ανθρώπου με την ιστορία και τον πολιτισμό του. Σε πολλές επίσης περιπτώσεις η έρευνα και η επικοινωνία της προσλαμβάνει επίκαιρες και σύγχρονες διαστάσεις με τη δημοσίευση επιστημονικών άρθρων που πραγματεύονται θέματα μητρότητας φέρνοντας στο φως διάφορες αφηγήσεις που όριζαν, οριοθετούσαν και ρύθμιζαν συμπεριφορές στις προ-μοντέρνες κοινωνίες. Ακόμα ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ανάδειξης της αξίας των ανθρωπιστικών επιστημών είναι και το πρόγραμμα του Τμήματος Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας με τίτλο «Group Minds in Ancient Narrative» που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας με χορηγία ύψους €1.49 εκατ. ευρώ. Στόχος του έργου είναι η άντληση γνώσης και παραδειγμάτων από την αρχαία

ελληνορωμαϊκή κοινωνία για την αξία των διαπροσωπικών σχέσεων και την πολυτιμότητα της διαμόρφωσης ομάδων, αλλά και η καλύτερη κατανόηση της εξέλιξης της σύγχρονης πολιτικής σκέψης και του τρόπου ζωής στον δυτικό κόσμο, πυροδοτώντας ζητήματα που αφορούν το χθες και συνάμα το σήμερα.

Οι ομιλίες ηγετών ανά το παγκόσμιο, η χρήση συγκεκριμένων ρητορικών σχημάτων και η επιλογή λόγου εμπνευσμένου και επηρεασμένου από την ιστορία του παρελθόντος, αναδεικνύουν επίσης πώς οι ανθρωπιστικές επιστήμες είναι – χωρίς να το καταλαβαίνουμε άμεσα πολλές φορές – μέρος της καθημερινότητάς μας, επηρεάζοντας και επιδρώντας στην κοινή γνώμη.

Ελληνομάθεια και πολυγλωσσία

Μέσα από τη λειτουργία τους το Κέντρο Γλωσσών και το Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας προωθούν και προάγουν την αξία της γλώσσας για τη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων από διαφορετικά υπόβαθρα.

Με το μεταναστευτικό να αποτελεί πρόκληση για τις κοινωνίες, το Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας έρχεται μέσα από τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, αλλά και με μαθήματα πολιτισμού να πετύχει το στόχο της ουσιαστικής και παραγωγικής ενσωμάτωσης. Προσφέρει δε σημαντικό αριθμό υποτροφιών σε ξενόγλωσσους, με αποτέλεσμα να καθιστά ομαλότερη την ένταξή τους στην ευρύτερη κοινωνία. Το Σχολείο, ανταποκρινόμενο στην κοινωνική δέσμευση του Πανεπιστημίου, προσφέρει σημαντικό αριθμό υποτροφιών σε πολιτικούς πρόσφυγες, για να παρακολουθήσουν το επίπεδο Α1, και σε όσους/ες αρίστευσαν, για να παρακολουθήσουν τα επόμενα επίπεδα. Οι Τουρκοκύπριοι/ες σπουδαστές/ριες του Σχολείου απαλλάσσονται από τα δίδακτρα σε όλα τα επίπεδα.

Επίσης, κάθε χρόνο προσφέρονται υποτροφίες σε φοιτητές/ριες τμημάτων Ελληνικών Σπουδών Πανεπιστημίων του εξωτερικού για την παρακολούθηση του θερινού εντατικού προγράμματος. Το 2023, το Πανεπιστήμιο Κύπρου απένειμε 13 υποτροφίες σε φοιτήτριες/τές από πανεπιστήμια της Ισπανίας, της Πολωνίας, της Αιγύπτου, της Ρωσίας, της Ουκρανίας και της Γεωργίας για διά ζώσης παρακολούθηση των μαθημάτων. Το 2022, συμμετείχαν διαδικτυακά 23 υπότροφοι, ενώ το 2021, 17 υπότροφοι.

Η προσφορά επιμόρφωσης επεκτείνεται και στην ομογένεια της Αυστραλίας, της Ελλάδας, της Νότιας Αφρικής, της Ολλανδίας, του Λιβάνου, της Αμερικής, του Ηνωμένου Βασιλείου και του Καναδά. Μετά από αίτημα της Νεολαίας Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Αποδήμων Κυπρίων (ΝΕΠΟΜΑΚ), το Σχολείο διοργανώνει, κατά τον μήνα Ιούλιο, ειδικά εντατικά προγράμματα εκμάθησης και βελτίωσης της γνώσης της Ελληνικής. Τα προγράμματα σπουδών είναι εμπλουτισμένα με στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, τα οποία φέρνουν τους/ις σπουδαστές/ριες σε επαφή με την ιστορία και την παράδοση της Κύπρου. Το 2023, 34 νέες και νέοι παρακολούθησαν το πρόγραμμα και 39 το 2022.

Στο πλαίσιο συνεργασίας με το Υφυπουργείο Τουρισμού, το Σχολείο σχεδίασε και προσέφερε προγράμματα διδασκαλίας της Ελληνικής σε αλλόγλωσσο προσωπικό της ξενοδοχειακής βιομηχανίας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021.

Επιπλέον στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, το Κέντρο Γλωσσών του Πανεπιστημίου Κύπρου προετοιμάζει τη φοιτητική κοινότητα για την προσαρμογή της στο απαιτητικό διεθνές περιβάλλον εργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέσα από καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα, το Κέντρο Γλωσσών προτείνει τη διδασκαλία με τρόπο δημιουργικό για τις νεότερες γενιές αξιοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογίες. Τα επιμορφωτικά προγράμματα

επίσης, τα οποία προσφέρει σε ενήλικες διεξάγονται τις βραδινές ώρες διευκολύνοντας, την πρόσβαση σε εργαζόμενους/ες, ενώ δίνεται έμφαση στην ποιότητα της διδασκαλίας, διασφαλίζοντας μια ουσιαστική και αποδοτική εκπαιδευτική εμπειρία.

Εκπαίδευση και παιδαγωγικές προσεγγίσεις

Μέσα από μια σειρά από δράσεις, συνέδρια, ερευνητικά προγράμματα και συνεργασίες, το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής συμβάλλει στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής, στη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας και στη στήριξη της κοινότητας.

Με θεματικές που αφορούν τη διαμορφωτική αξιολόγηση, τη διαφοροποιημένη διδασκαλία, την εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, τα συνέδρια του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής συνέβαλαν στη διεθνή δικτύωση και στην προώθηση καινοτομιών στην εκπαίδευση προσελκύοντας εκατοντάδες συμμετέχοντες/χουσες, ακαδημαϊκούς, εκπαιδευτικούς και υπεύθυνους διαμορφωτές εκπαιδευτικής πολιτικής από διάφορες χώρες.

Σημαντική είναι επίσης η ανάπτυξη δράσεων που προάγουν την ενιαία εκπαίδευση και την αποδοχή της ποικιλομορφίας. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής διοργανώθηκαν θεατρικά εργαστήρια, εργαστήρια δημιουργικής γραφής, καθώς και εκπαιδευτικές διαλέξεις και σεμινάρια. Αυτές οι δραστηριότητες προσέφεραν πολύτιμη εμπειρία συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη και προάγοντας τη συνεργασία μεταξύ των συνεργαζόμενων κοινωνικών φορέων.

Εστιασμένο στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής καινοτομίας, το Τμήμα συμμετείχε ενεργά σε ερευνητικά προγράμματα, τα οποία οδήγησαν στην ανάπτυξη οδηγών διαφοροποιημένης διδασκαλίας και την υλοποίηση δράσεων που αναδεικνύουν τη σημασία της συμπερίληψης και της συνεργατικής μάθησης. Αυτές οι πρωτοβουλίες συνέβαλαν στη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών και στην ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.

Μέσω των ερευνητικών του έργων, των εκπαιδευτικών δράσεων και της ενεργού συμμετοχής του στην ευρύτερη κοινωνία, το Τμήμα αποτελεί έναν ουσιαστικό εταίρο της Πολιτείας και της κοινωνίας για την ενδυνάμωση της εκπαιδευτικής πρακτικής και τη δημιουργία ενός πιο δίκαιου και συμπεριληπτικού σχολείου, μιας πιο δίκαιης και συμπεριληπτικής κοινωνίας.

Δημιουργική παιδεία: Η μετάδοση της αξίας της επιστήμης στα μικρά παιδιά

Το 2019 εκδόθηκε το παιδικό εκπαιδευτικό βιβλίο «Το μυστικό βιβλίο του μπλε κύκλου» το οποίο βασίζεται στην έρευνα του Εργαστηρίου Περιβαλλοντικών και Τεχνικών Διεργασιών και Συστημάτων Νερού-Γαία του Διεθνούς Ερευνητικού Κέντρου Νερού «Νηρέας» του Πανεπιστημίου Κύπρου. Το βιβλίο εκδόθηκε στη συνέχεια στην αγγλική γλώσσα από το εκδοτικό οίκο International Water Association Publishing (IWA Publishing) και στην τουρκική γλώσσα από τις Εκδόσεις Erdem.

Το βιβλίο βραβεύθηκε με το πρώτο βραβείο των Public Awards Ελλάδος 2019 στην κατηγορία Ελληνική Παιδική Λογοτεχνία και το δεύτερο βραβείο στα Βραβεία του Αναγνώστη 2019 στην κατηγορία Βιβλίο Γνώσεων. Το 2019 πέραν των 730 μαθητών/ριών σχολείων δημοτικής εκπαίδευσης, γυμνασίων και λυκείων και περισσότεροι από 500 θεατές παρακολούθησαν τη

θεατρική παράσταση με τίτλο «Ταξίδι στο Μπλε Κύκλο» στο πλαίσιο της Βραδιάς του Ερευνητή. Το 2020, οι Εκδόσεις Παπαδόπουλος, η Ομάδα Θεάτρου Ανεμόμυλοι και το Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο Νερού «Νηρέας» του Πανεπιστημίου Κύπρου διοργάνωσαν διαδραστικό και διαθεματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για το νερό. Το πρόγραμμα απευθυνόταν σε όλους/ες τους/ις μαθητές/ριες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, νηπιαγωγείων και των Α΄ και Β΄ τάξεων των δημοτικών σχολείων της Ελλάδας, και των ελληνικών σχολείων του εξωτερικού, και είχε ως στόχο να προσφέρει πληροφορίες για τον κύκλο του νερού μέσα από βιωματικές δραστηριότητες.

Το 2021, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Νερού, το Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο Νερού «Νηρέας» σε συνεργασία με το TOP KINISIS πραγματοποίησαν διαδικτυακή προβολή της παραστατικής αφήγησης του παιδικού βιβλίου «Το μυστικό βιβλίο του μπλε κύκλου» σε περισσότερα από 1000 δημοτικά σχολεία σε Κύπρο και Ελλάδα. Το 2023 η θεατρική παράσταση με τίτλο «Ταξίδι στον Μπλε Κύκλο» ζωντάνεψε ξανά με δύο παραστάσεις στο Σιακόλειο Εκπαιδευτικό Κέντρο Κλινικής Ιατρικής του Πανεπιστημίου Κύπρου όπου περίπου 500 παιδιά και γονείς είχαν την ευκαιρία να την παρακολουθήσουν.

Παιδικό τμήμα Κέντρου Πληροφόρησης – Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου»

Το παιδικό τμήμα του Κέντρου Πληροφόρησης – Βιβλιοθήκης «Στέλιος Ιωάννου» προσκαλεί τους μικρούς/ες φίλους/ες της και παιδιά σε ανοικτές δραστηριότητες σε μία προσπάθεια να προωθήσει τη φιλαναγνωσία, αλλά και να αναδείξει την αξία της διαδραστικής και δημιουργικής ανάγνωσης βιβλίων στον πρότυπο χώρο της.

Μία διαχρονική συνεισφορά, μία γέφυρα επικοινωνίας

Η παρούσα μελέτη αναδεικνύει ποσοτικά και ποιοτικά τη διαχρονική συνεισφορά του Πανεπιστημίου Κύπρου στην ευρύτερη κοινωνία μέσα από τις πολυεπίπεδες και πολυδιάστατες δράσεις του.

Αν αναλογιστεί κανείς την αλληλεπίδραση του Πανεπιστημίου Κύπρου με την ευρύτερη κοινωνία μέσα από την πληθώρα εκδηλώσεων που πραγματοποιεί το ακαδημαϊκό ίδρυμα, τις παρεμβάσεις και τοποθετήσεις στη δημόσια σφαίρα, τις συνέργειες με φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού φορέα με ορατά αποτελέσματα και εφαρμογές, είναι φανερό, ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου από την ίδρυσή του με νόμο το 1989, έθεσε τα θεμέλια για την καθιέρωση της πανεπιστημιακής κουλτούρας ως ενός πρότυπου τρόπου συμπεριφοράς και υπευθυνότητας απέναντι στην πολυμορφική κοινότητά του, αλλά κυρίως απέναντι στην ευρύτερη κοινωνία.

Από την πληθώρα εκδηλώσεων επιστημονικού περιεχομένου, τα διεθνή συνέδρια με την παρουσία προσώπων και ακαδημαϊκών κύρους, τους ανοικτούς διαλόγους με πολιτειακούς και άλλους φορείς στην Κύπρο και στην Ευρώπη, είναι φανερό ότι το Πανεπιστήμιο Κύπρου επιδιώκει την επιμόρφωση των πολιτών του. Στοχεύει επίσης στην σφαιρική καλλιέργεια της φοιτητικής κοινότητάς του, το μελλοντικό νέο εργαζόμενο δυναμικό στη χώρα, ώστε με τις δεξιότητες επικοινωνίας που θα αποκτήσει να μπορεί να προσφέρει τα μέγιστα στην οικονομία και στην κοινωνία.

Οι δράσεις που πραγματοποιούνται, πέραν των διδακτικών και ακαδημαϊκών υποχρεώσεων του ακαδημαϊκού προσωπικού του Πανεπιστημίου Κύπρου αποτελούν απόδειξη της έγνοιας του οργανισμού να προσφέρει, να ευαισθητοποιήσει, να επιμορφώσει και να αφυπνίσει την κοινωνία.

Ως το πρώτο ακαδημαϊκό ίδρυμα του τόπου, αναγνωρίζοντας τον ρόλο του πανεπιστημίου ως διαμορφωτή κουλτούρας, ως παιδαγωγού της κοινωνίας και ως κινητήριας δύναμης ανάπτυξης της Κύπρου, το Πανεπιστήμιο Κύπρου θα συνεχίσει δυναμικά την πολιτιστική και κοινωνική του συνεισφορά προτείνοντας σε κάθε πολίτη ποιοτικές προτάσεις δια βίου μάθησης που κρατούν το πνεύμα του σε εγρήγορση και τον προσκαλούν να ενημερώνεται για τις σύγχρονες προκλήσεις περιδιαβαίνοντας τη γέφυρα γνώσης και μάθησης που ονομάζεται Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Η σχέση δράσης, διάδρασης και αλληλεπίδρασης συνεχίζεται. Η επένδυση στο Πανεπιστήμιο Κύπρου συμβάλλει στην ουσιαστική ανάπτυξη της κοινωνίας και της οικονομίας. Η χρηματοδότηση επιστρέφεται, πολλαπλασιαστικά, ποιοτικά, με οφέλη που διαρκούν για την κοινωνία μας και τους ανθρώπους της.

Για το Πανεπιστήμιο Κύπρου η γνώση, η έρευνα και η καινοτομία, οι κύριες δραστηριότητές του, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ενδυνάμωση του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας, με την ενίσχυση των θεσμών και τη συνεισφορά του οργανισμού στη συνεχή ποιοτική και μακροπρόθεσμη πρόοδο της χώρας.

Η προσφορά στο σύνολο – πέρα από τα όρια της πανεπιστημιακής κοινότητας - είναι η πυξίδα προσανατολισμού του Πανεπιστημίου Κύπρου. Αυτό απέδειξε μέχρι σήμερα και θα συνεχίσει με ζήλο και προσήλωση να αποδεικνύει.

Αυτό οφείλει το Πανεπιστήμιο Κύπρου στους/ις χιλιάδες φοιτητές/ριες και αποφοίτους του. Στις χιλιάδες οικογένειες που αλληλεπίδρασαν και αλληλεπιδρούν με το πρώτο ακαδημαϊκό ίδρυμα είτε με τη συμμετοχή σε δράσεις του είτε μέσω εμπειριών που συνδέονται άρρηκτα – χωρίς να το γνωρίζουν ίσως – με το πανεπιστήμιο και τους ανθρώπους του.

Πηγές

Μαμουνέας, Θ.Π., & Γιαννάκη, Η., Κέντρο Οικονομικών Ερευνών Πανεπιστημίου Κύπρου, 2025, *Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών Επιπτώσεων Πανεπιστημίου Κύπρου*

Χάννη, Γ., 2024, Στον πάτο η αξιοπιστία των θεσμών – Βελτίωση για ελεγκτή, *Stockwatch.com.cy*, [διαδικτυακή έκδοση] Διαθέσιμη μέσω https://applications.ucy.ac.cy/daily_priv/dailypress.manage_documents.download?p_file=64619 [ημερομηνία πρόσβασης 30 Ιανουαρίου 2025]

Αρχείο Πανεπιστημίου Κύπρου

Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2024, *Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου Κύπρου*. [διαδικτυακή έκδοση] Διαθέσιμη από: www.ucy.ac.cy.

Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2024, *Έκθεση Πεπραγμένων Πανεπιστημίου Κύπρου 2021–2023*. [διαδικτυακή έκδοση] Διαθέσιμη από https://www.ucy.ac.cy/publications/wp-content/uploads/sites/54/2024/12/UCY_Report2021-23.pdf

Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2023, *Αρχεία Σχολών και Τμημάτων για δράσεις περιόδου 2019 – 2023*.

Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2024, *Σύστημα κρατήσεων για εκδηλώσεις Πανεπιστημίου Κύπρου*.

**Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών
Επιδράσεων Πανεπιστημίου Κύπρου**

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κέντρο Οικονομικών Ερευνών

Μελέτη Οικονομικών και Κοινωνικών Επιδράσεων Πανεπιστημίου Κύπρου

Θεοφάνης Π. Μαμουνέας, Ηλίας Γιαννάκης

Κέντρο Οικονομικών Ερευνών
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ιανουάριος 2025

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	29
1. Εισαγωγή.....	31
2. Μεθοδολογία.....	33
2.1 Μεθοδολογική Προσέγγιση.....	33
2.2 Συλλογή Δεδομένων.....	38
2.3 Ανάλυση Δαπανών.....	39
2.4 Υπόδειγμα Εισρών-Εκροών.....	40
2.5 Βελτίωση Παραγωγικότητας Οικονομίας.....	41
2.6 Αντιστροφή του Brain Drain και Οικονομική Ανάπτυξη μέσω Διατήρησης Ανθρώπινου Κεφαλαίου.....	43
2.7 Επιδράσεις Εξωτερικών Ερευνητικών Προγραμμάτων και Επισκεπτιών Συνέδρων.....	44
3. Αποτελέσματα.....	45
3.1 Άμεση και έμμεση συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε σχετικούς όρους.....	45
3.2 Άμεση και έμμεση συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε απόλυτα μεγέθη.....	46
3.3 Άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε σχετικούς όρους.....	50
3.4 Άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε απόλυτα μεγέθη.....	51
3.5 Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του Πανεπιστημίου Κύπρου ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.....	55
3.6 Επιδράσεις Διάχυσης του Πανεπιστημίου Κύπρου Μέσω της Ενίσχυσης της Παραγωγικότητας.....	58
3.7 Επιδράσεις Αντιστροφής του Brain Drain και Διατήρησης Ανθρώπινου Κεφαλαίου.....	59
3.8 Επιδράσεις Εξωτερικών Ερευνητικών Προγραμμάτων και Επισκεπτιών Συνέδρων.....	59
3.9 Συνεισφορά στα Εθνικά Δημόσια Έσοδα.....	60
3.10 Οικονομικές και Κοινωνικές Επιπτώσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου σε τιμές 2024.....	60

4. Σύνοψη.....	62
5. Βιβλιογραφία	67
Παραρτήματα.....	70
Παράρτημα Α: Υπόδειγμα Εισρών-Εκροών	71
Παράρτημα Β: Κατανομή Δαπάνης Προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου Κύπρου ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας.....	75
Παράρτημα Γ: Κλαδική Πολλαπλασιαστές Τύπου I και II	91

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη αναλύει τις πολλαπλασιαστικές επιδράσεις και την προστιθέμενη αξία του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΠΚ) στην εθνική οικονομία και την απασχόληση για το έτος 2022. Τα ευρήματα αποτυπώνουν το κοινωνικοοικονομικό αποτύπωμα του ΠΚ μέσω των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων - άμεσων, έμμεσων, επαγόμενων, διάχυσης, αντιστροφής brain drain, επιδρασης έρευνας και συνεισφοράς στα δημόσια έσοδα - εκφρασμένων σε όρους συνολικού οικονομικού προϊόντος, ΑΕΠ και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Κύρια ευρήματα:

Για κάθε **1 εκατ. Ευρώ** που επενδύεται στο ΠΚ:

- Το συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται κατά **7,06 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ ενισχύεται κατά **3,42 εκατ. Ευρώ**
- Υποστηρίζονται **79,24 θέσεις εργασίας**

Σε απόλυτα μενέθρ, η συνολική δαπάνη για τη λειτουργία του Πανεπιστημίου (αποδοχές ακαδημαϊκού, διοικητικού και ερευνητικού προσωπικού, λειτουργικές δαπάνες και κεφαλαίουχικές δαπάνες) το 2022 ανήλθε σε **149 εκατ. Ευρώ**, εκ των οποίων **84 εκατ. Ευρώ** αφορούν αποδοχές προσωπικού, ενώ ο αριθμός των απασχολούμενων (ακαδημαϊκό, διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό) έφτασε τους **1932 απασχολούμενους**.

Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι για το έτος αναφοράς 2022 (οι αναπροσαρμοσμένες επιδράσεις σε τιμές 2024 αναφέρονται σε παρένθεση):

- Η συνολική συνεισφορά του ΠΚ στο οικονομικό προϊόν της χώρας ανέρχεται σε **1052 εκατ. Ευρώ** (1186)
  - Άμεσες επιδράσεις: 149 εκατ. Ευρώ (168)
  - Έμμεσες επιδράσεις: 142 εκατ. Ευρώ (160)
  - Επαγόμενες επιδράσεις: 261 εκατ. Ευρώ (294)
  - Επιδράσεις διάχυσης: 288 εκατ. Ευρώ (325)
  - Επιδράσεις αντιστροφής brain drain: 105 εκατ. Ευρώ (118)
  - Επιδράσεις εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων: 75 εκατ. Ευρώ (85)
  - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα: 31 εκατ. Ευρώ (35)

- Η συνολική συμβολή του ΠΚ στο ΑΕΠ φτάνει τα **509 εκατ. Ευρώ (574)**
  - Άμεσες επιδράσεις: 84 εκατ. Ευρώ (95)
  - Έμμεσες επιδράσεις: 61 εκατ. Ευρώ (69)
  - Επαγόμενες επιδράσεις: 84 εκατ. Ευρώ (95)
  - Επιδράσεις διάχυσης: 189 εκατ. Ευρώ (213)
  - Επιδράσεις αντιστροφής brain drain: 45 εκατ. Ευρώ (51)
  - Επιδράσεις εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων: 32 εκατ. Ευρώ (36)
  - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα: 14 εκατ. Ευρώ (16)
- Το ΠΚ συνδέεται με την ύπαρξη **11806 θέσεων εργασίας (12381)**
  - Άμεσες επιδράσεις: 1932 θέσεις εργασίας (2026)
  - Έμμεσες επιδράσεις: 1123 θέσεις εργασίας (1178)
  - Επαγόμενες επιδράσεις: 1858 θέσεις εργασίας (1948)
  - Επιδράσεις διάχυσης: 4772 θέσεις εργασίας (5004)
  - Επιδράσεις αντιστροφής brain drain: 939 θέσεις εργασίας (985)
  - Επιδράσεις εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων: 835 θέσεις εργασίας (876)
  - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα: 347 θέσεις εργασίας (364)

Η μελέτη αναδεικνύει τον σημαντικό ρόλο του ΠΚ στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο της Κύπρου. Οι επιπτώσεις των επενδύσεων στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του ΠΚ είναι σημαντικά μεγαλύτερες σε σχέση με άλλους οικονομικούς τομείς. Αυτά τα ευρήματα επισημαίνουν τη σημασία των εκπαιδευτικών και ερευνητικών υποδομών του ΠΚ ως στρατηγικού μοχλού ανάπτυξης, όχι μόνο για τον ακαδημαϊκό τομέα, αλλά και για την ευρύτερη οικονομία της Κύπρου. Συνεπώς, η επένδυση στο ΠΚ αποτελεί στρατηγική επιλογή με σημαντικό και μακροπρόθεσμα οφέλη για τη χώρα.

1. Εισαγωγή

Η συμβολή των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών και των χωρών όπου δραστηριοποιούνται είναι ευρέως αναγνωρισμένη στη βιβλιογραφία (Elliott et al., 1988; Siegfried et al., 2007; Drucker, 2016). Η ανώτατη εκπαίδευση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής προόδου, διαδραματίζοντας καίριο ρόλο στη διαμόρφωση της οικονομίας της γνώσης. Τα πανεπιστήμια λειτουργούν ως κέντρα παραγωγής και διάχυσης γνώσης, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, την προώθηση της καινοτομίας και τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών τομέων της κοινωνίας. Η σημασία τους ενισχύεται μέσα από τη σύνδεση της ακαδημαϊκής έρευνας με την παραγωγή και την κοινωνία, παρέχοντας τη βάση για την τεχνολογική μεταφορά, την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία καινοτόμων οικοσυστημάτων (Drucker, 2016; McCann & Ortega-Argilés, 2018). Σύμφωνα με διεθνείς μελέτες, τα πανεπιστήμια δεν είναι απλώς χώροι εκπαίδευσης, αλλά ενεργοί παράγοντες οικονομικής αλλαγής. Οι δραστηριότητές τους έχουν πολλαπλασιαστική επίδραση, ενισχύοντας την παραγωγικότητα του ανθρώπινου δυναμικού και υποστηρίζοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσα από την έρευνα και την καινοτομία. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος τους στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών και των χωρών, καθώς και στην ενδυνάμωση της εθνικής και τοπικής οικονομίας μέσω της δημιουργίας γνώσης, καινοτομίας και υψηλά καταρτισμένου εργατικού δυναμικού (McCann & Ortega-Argilés, 2018). Επιπλέον, η συμβολή της ανώτατης εκπαίδευσης επεκτείνεται και στην κοινωνική ανάπτυξη, προάγοντας την κοινωνική συνοχή και ενδυναμώνοντας την ισότητα των ευκαιριών.

Το ΠΚ, ως κορυφαίος φορέας γνώσης, καινοτομίας και ανάπτυξης ανθρώπινου κεφαλαίου, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο της Κύπρου. Η συμβολή του εκτείνεται σε πολλούς τομείς, ενισχύοντας την παραγωγικότητα, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο συνολικός αντίκτυπος του ΠΚ στην κυπριακή οικονομία υπερβαίνει τα άμεσα οφέλη της εκπαιδευτικής του λειτουργίας και περιλαμβάνει:

1. Οικονομικές επιδράσεις: Το ΠΚ αποτελεί σημαντικό μοχλό οικονομικής δραστηριότητας, όχι μόνο μέσω των άμεσων δαπανών του για τη λειτουργία του, αλλά και μέσω των έμμεσων και επαγόμενων επιδράσεων που προκαλούνται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Η λειτουργία του ενισχύει την τοπική οικονομία, δημιουργεί θέσεις εργασίας και συμβάλλει στην προσέλκυση επενδύσεων και κεφαλαίων.
2. Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου: Οι απόφοιτοι του ΠΚ διαθέτουν υψηλού επιπέδου εξειδικευμένες δεξιότητες και γνώσεις, οι οποίες ενισχύουν την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων και την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας. Το ΠΚ συμβάλλει σημαντικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου του brain drain, προσφέροντας ποιοτική εκπαίδευση εντός της χώρας. Με αυτόν τον τρόπο, μειώνεται η ανάγκη μετανάστευσης για εκπαιδευτικούς σκοπούς και περιορίζεται η πιθανότητα μόνιμης παραμονής νέων επιστημόνων στο εξωτερικό. Το ΠΚ ενισχύει την κινητικότητα και την επαναπατρισμό των ταλέντων, δημιουργώντας συνθήκες για μια ισχυρή και ανταγωνιστική αγορά εργασίας.
3. Διάχυση καινοτομίας: Μέσω της ερευνητικής του δραστηριότητας και της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών, το ΠΚ λειτουργεί ως κόμβος καινοτομίας, προωθώντας τη μετάβαση σε μια οικονομία έντασης γνώσης και ενισχύοντας την επιχειρηματικότητα.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το **κοινωνικοοικονομικό αποτύπωμα** του ΠΚ, αναλύοντας την προστιθέμενη αξία που δημιουργείται από τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές του δραστηριότητες για την κυπριακή οικονομία και κοινωνία. Συγκεκριμένα, η ανάλυση επικεντρώνεται στο έτος 2022 και εκτιμά την επίδραση του Πανεπιστημίου σε βασικούς οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες, όπως το συνολικό οικονομικό προϊόν, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και η απασχόληση. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει:

- (α) τις άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιδράσεις από τη λειτουργία του ΠΚ,
- (β) τις επιδράσεις διάχυσης που απορρέουν από τη βελτίωση της παραγωγικότητας της οικονομίας, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και της προώθησης της καινοτομίας,
- γ) την αντιστροφή του φαινομένου του brain drain,
- δ) τις επιδράσεις των εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων, και
- ε) της συνεισφοράς του ΠΚ στα δημόσια έσοδα.

Μέσα από αυτή την πολυδιάστατη προσέγγιση, η μελέτη αποτυπώνει τη συνολική συμβολή του ΠΚ στην κυπριακή οικονομία και κοινωνία, αναδεικνύοντας τη στρατηγική του σημασία ως μοχλού ανάπτυξης και κοινωνικής προόδου.

2. Μεθοδολογία

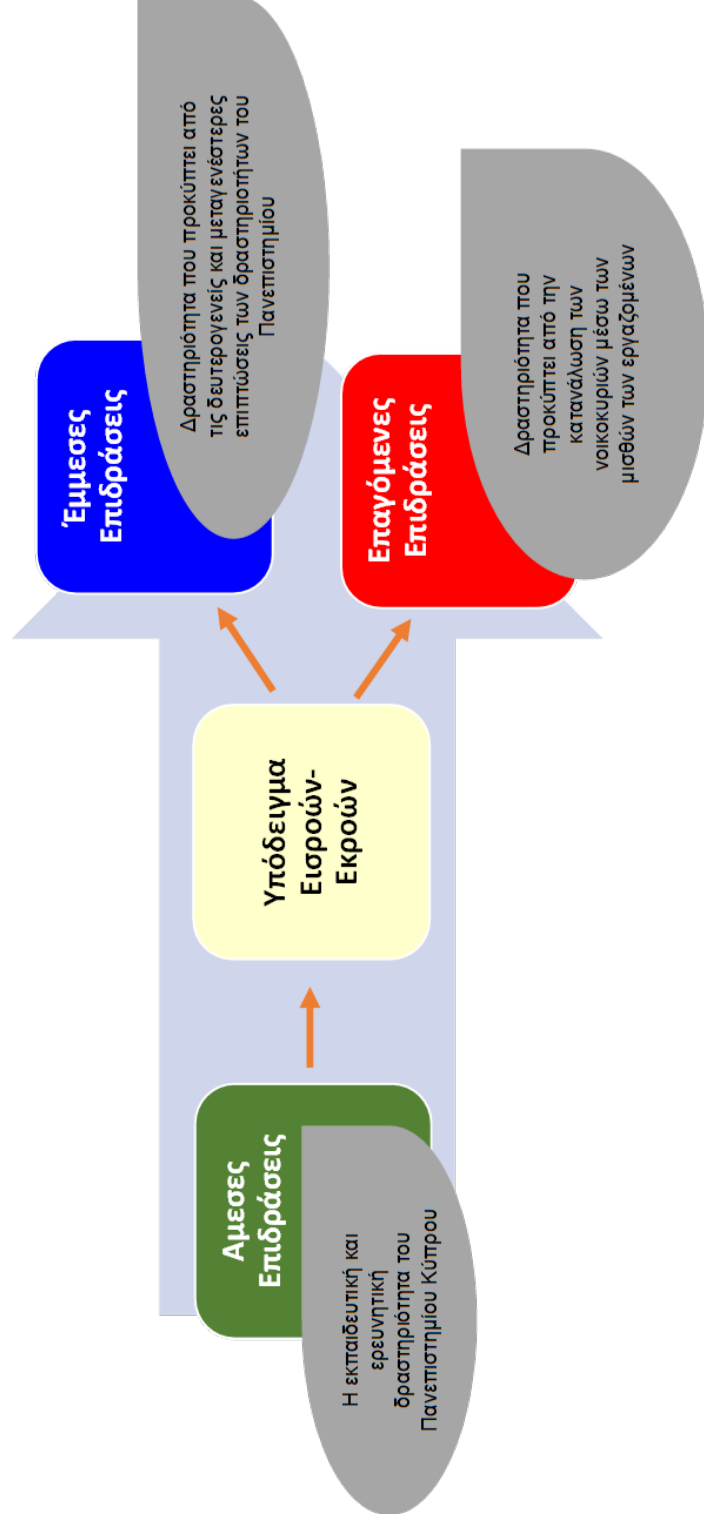
2.1 Μεθοδολογική Προσέγγιση

Η κοινωνικοοικονομική επίδραση του ΠΚ προκύπτει από τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές του δραστηριότητες στη χώρα. Πέραν των άμεσων επιπτώσεων, οι οποίες συνδέονται με τις αμοιβές του ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, τις λειτουργικές δαπάνες, τις κεφαλαιουχικές επενδύσεις και την καταναλωτική δαπάνη των φοιτητών, η μελέτη επιδιώκει να εκτιμήσει και τις έμμεσες και επαγόμενες επιδράσεις στην εθνική οικονομία που απορρέουν από αυτές τις δραστηριότητες.

Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την εκτίμηση της συνεισφοράς του ΠΚ στην εθνική οικονομία βασίζεται στο υπόδειγμα «εισρών-εκρών», το οποίο παρέχει μια στατική απεικόνιση των διακλαδικών σχέσεων μεταξύ των τομέων της οικονομίας σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (Leontief, 1936). Ο πίνακας εισρών-εκρών, που αποτελεί τη βάση ανάπτυξης του υποδείγματος, απεικονίζει τη δομή της οικονομίας και καταγράφει τις χρηματικές ροές μεταξύ των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.

Το υπόδειγμα εισρών-εκρών αποτελείται από ένα σύστημα γραμμικών εξισώσεων, όπου κάθε εξίσωση περιγράφει πώς διανέμεται το προϊόν κάθε κλάδου τόσο στον ίδιο τον κλάδο όσο και στους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας (Miller and Blair, 2009). Η θεωρία της ανάλυσης εισρών-εκρών παρουσιάζεται αναλυτικά στο Παράρτημα Α.

Με βάση το υπόδειγμα εισρών-εκρών, η συμβολή των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου Κύπρου στην οικονομία και κοινωνία της χώρας αποτυπώνεται στο ακόλουθο διάγραμμα και αναλύεται ως εξής:

Διάγραμμα 1. Άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιπτώσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου στην εθνική οικονομία

Άμεσες επιδράσεις

Οι άμεσες επιδράσεις αντιπροσωπεύουν την οικονομική αξία που δημιουργείται άμεσα από την εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα του ΠΚ και περιλαμβάνουν:

- i. Αποδοχές ακαδημαϊκού και άλλου προσωπικού
- ii. Αποδοχές διοικητικού και λοιπού προσωπικού
- iii. Λειτουργικές δαπάνες και διαχειριστικά έξοδα
- iv. Κεφαλαιουχικές δαπάνες
- v. Εξωτερικά ερευνητικά και διαρθρωτικά προγράμματα
- vi. Καταναλωτική δαπάνη φοιτητών

Έμμεσες επιδράσεις

Οι έμμεσες επιδράσεις αντιπροσωπεύουν τις «δευτερογενείς και μεταγενέστερες» επιπτώσεις στην εθνική οικονομία που προκαλούνται από τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών του ΠΚ από εγχώριους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και τις καταναλωτικές δαπάνες του προσωπικού και των φοιτητών. Αυτές οι επιδράσεις, επεκτείνονται περαιτέρω και στους προμηθευτές κλάδους των προμηθευτών του ΠΚ, καθώς οι προμηθευτές αυτοί πραγματοποιούν αγορές προϊόντων και υπηρεσιών από άλλους κλάδους.

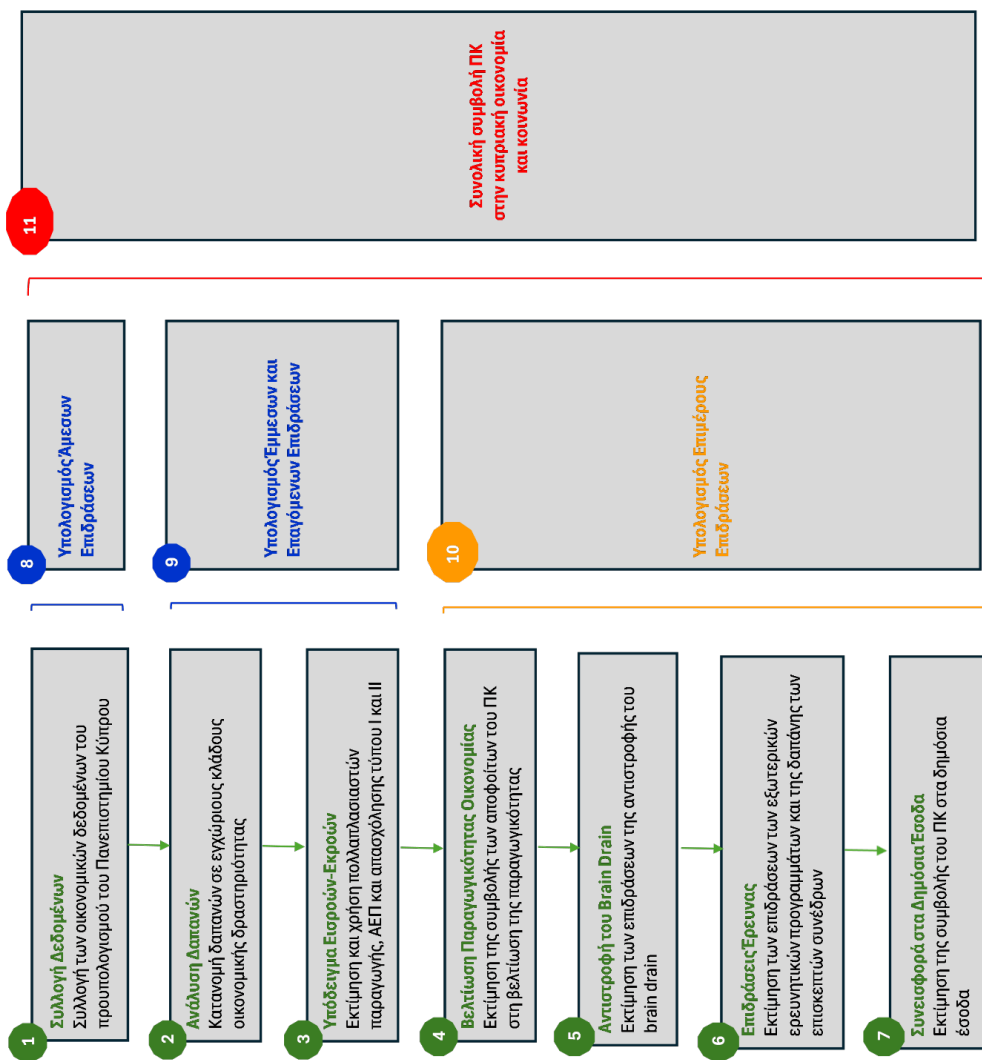
Επαγόμενες επιδράσεις

Οι επαγόμενες επιδράσεις είναι η αξία που διανέμεται στην κυπριακή οικονομία λόγω της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών από τους εργαζόμενους του ΠΚ, καθώς και τους εργαζόμενους των προμηθευτών κλάδων του. Οι επαγόμενες επιδράσεις δημιουργούνται όταν οι άμεσα εργαζόμενοι στο ΠΚ, καθώς και οι εργαζόμενοι στους άμεσους και έμμεσους προμηθευτές και συνεργαζόμενους κλάδους του ΠΚ, δαπανούν τα εισοδήματά τους σε καταναλωτικά αγαθά και υπηρεσίες συμβάλλοντας έτσι περαιτέρω στην οικονομία.

Πέρα από τις παραδοσιακές εισροές-εκροές, η μελέτη εξετάζει τις επιδράσεις διάχυσης του ΠΚ που απορρέουν από τη βελτίωση της παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας μέσω της ανάπτυξης των δεξιοτήτων των αποφοίτων και της διάχυσης γνώσης και καινοτομίας στις τοπικές επιχειρήσεις. Παράλληλα ποσοτικοποιούνται οι επιδράσεις της αντιστροφής του φαινομένου του brain drain, καθώς το ΠΚ δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να σπουδάσουν εντός της χώρας, μειώνοντας την ανάγκη μετανάστευσης και περιορίζοντας την πιθανότητα μόνιμης παραμονής τους στο εξωτερικό. Επιπλέον, αξιολογείται η συμβολή των εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων του ΠΚ, τα οποία αποτελούν καθαρές εισροές πόρων από το εξωτερικό χωρίς να επιβαρύνουν τον κρατικό

προϋπολογισμό. Τέλος, καταγράφεται η συνεισφορά του ΠΚ στα δημόσια έσοδα, μέσω του φόρου εισοδήματος που αποκόπτεται από τους εργαζόμενους του ιδρύματος και του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) που προκύπτει από την αγορά αγαθών και υπηρεσιών.

Τα βήματα που ακολουθήθηκαν για την ανάλυση και αποτίμηση των επιδράσεων του ΠΚ στην κυπριακή οικονομία περιγράφονται στο Διάγραμμα 2 και αναλύονται στις παρακάτω ενότητες.

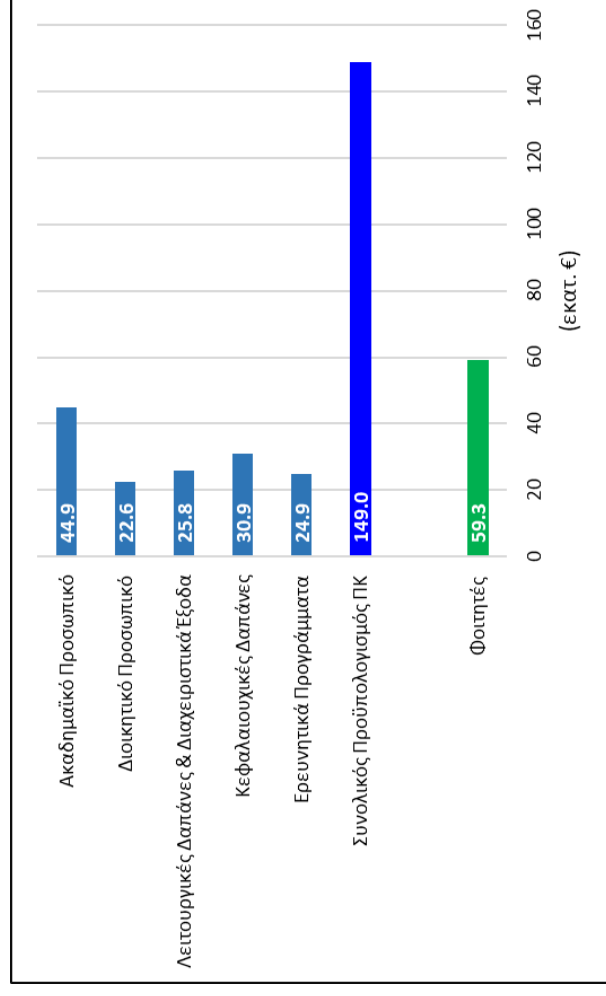

Διάγραμμα 2. Μεθοδολογική προσέγγιση

2.2 Συλλογή Δεδομένων

Σε πρώτο στάδιο, η ανάλυση βασίστηκε στον οικονομικό προϋπολογισμό του ΠΚ για το έτος 2022 και συγκεκριμένα στην κατανομή των πόρων στις εξής κατηγορίες (Διάγραμμα 3):

1. Αποδοχές ακαδημαϊκού και άλλου προσωπικού,
2. Αποδοχές διοικητικού και λοιπού προσωπικού,
3. Λειτουργικές δαπάνες και διαχειριστικά έξοδα,
4. Κεφαλαιουχικές δαπάνες,
5. Εξωτερικά ερευνητικά και διαρθρωτικά προγράμματα.

Διάγραμμα 3. Κατηγορίες δαπανών Πανεπιστημίου Κύπρου & καταναλωτική δαπάνη φοιτητών

Επιπλέον, συγκεντρώθηκαν λεπτομερή δεδομένα σχετικά με τον αριθμό εργαζομένων του ΠΚ ανά κατηγορία:

- Ακαδημαϊκό προσωπικό: Καθηγητές, Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουροι Καθηγητές, Λέκτορες, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, Ειδικό Επιστήμονες Διδασκαλίας και Επισκέπτες Ακαδημαϊκοί.
- Διοικητικό προσωπικό: Μόνιμο, συμβασιούχο και ωρομίσθιο προσωπικό, καθώς και Ειδικό Επιστήμονες Υποστήριξης Έργου.
- Ερευνητικό προσωπικό.

Παράλληλα, συλλέχθηκαν στοιχεία για τον αριθμό των φοιτητών (προπτυχιακών και διδακτορικών) και τη γεωγραφική τους προέλευση (Λευκωσία ή εκτός Λευκωσίας). Επιπλέον, από τις Σχολές και τα Τμήματα του Πανεπιστημίου καταγράφηκαν τα συνέδρια και οι ημερίδες που διοργανώθηκαν κατά το έτος 2022, καθώς και αριθμός των συνέδρων που προέρχονταν από το εξωτερικό.

Τέλος, συγκεντρώθηκαν δεδομένα σχετικά με τον φόρο εισοδήματος που παρακρατείται από το προσωπικό του ιδρύματος και καταβάλλεται στον Έφορο Φορολογίας, καθώς και τον ΦΠΑ που προκύπτει από την αγορά αγαθών και υπηρεσιών.

Τα παραπάνω δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των άμεσων επιδράσεων του ΠΚ στην οικονομία, με έμφαση στο συνολικό οικονομικό προϊόν, το ΑΕΠ και την απασχόληση.

2.3 Ανάλυση Δαπανών

Τα δεδομένα από την πιο πρόσφατη διαθέσιμη Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2015/2016 (Στατιστική Υπηρεσία, 2017)¹ αξιοποιήθηκαν για την κατανομή της δαπάνης (αποδοχές, επιδόματα και εισφορές) του προσωπικού του ΠΚ σε προϊόντα και υπηρεσίες εγχώριων οικονομικών κλάδων. Συγκεκριμένα, οι μέσες αποδοχές του προσωπικού, υπολογισμένες ως το πηλίκο των συνολικών αποδοχών του ακαδημαϊκού, διοικητικού, ερευνητικού και λοιπού προσωπικού προς τον αντίστοιχο αριθμό εργαζομένων ανά κατηγορία, ταξινομήθηκαν βάσει του δεκατημορίου εισοδήματος στο οποίο ανήκουν. Με βάση αυτή την ταξινόμηση, εκτιμήθηκε η καταναλωτική δαπάνη ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (βλ. Πίνακες Β1 και Β2, Παράρτημα Β).

Σε αυτό το στάδιο, προσδιορίστηκαν οι εγχώριοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας που απορροφούν τόσο τις λειτουργικές δαπάνες (βλ. Πίνακα Β3) όσο και τις κεφαλαιουχικές δαπάνες (βλ. Πίνακα Β4) του ΠΚ για την προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι η εκτίμηση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων βασίζεται αποκλειστικά στο μέρος των δαπανών που κατευθύνεται στην κυπριακή οικονομία, δηλαδή στους

¹ Υποθέθηκε ότι η ποσοστιαία κατανομή της μέσης ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης ανά ισόδυναμο ενήλικα, ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και δεκατημόριο εισοδήματος, διατηρήθηκε σταθερή κατά την περίοδο 2015/2016 έως 2022.

εγχώριους παραγωγικούς κλάδους. Συνεπώς, οι δαπάνες που αφορούν εισαγωγές εξαιρούνται από την ανάλυση, καθώς οι επιπτώσεις στις οικονομίες του εξωτερικού δεν αξιολογούνται. Παράλληλα, η κατανομή της δαπάνης από εξωτερικά ερευνητικά προγράμματα και συγχρηματοδοτούμενα έργα (αμοιβές προσωπικού, διαχειριστικά έξοδα και κεφαλαιουχικές δαπάνες) ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας πραγματοποιήθηκε με την ίδια μεθοδολογία (βλ. Πίνακα Β5).

Για την καταναλωτική δαπάνη των φοιτητών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, υποτέθηκε ότι ακολουθεί το πρότυπο κατανάλησης του φτωχότερου δεκατημορίου εισοδήματος. Επιπλέον, για τους φοιτητές που διαμένουν στη Λευκωσία, αφαιρέθηκαν από τη συνολική καταναλωτική δαπάνη οι δαπάνες που αφορούν στέγαση και λογαριασμούς κοινής ωφελείας (βλ. Πίνακα Β6).

2.4 Υπόδειγμα Εισρών-Εκρών

Η ανάλυση της κλαδικής διάρθρωσης της κυπριακής οικονομίας βασίζεται στα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα, όπως αποτυπώνονται στους πίνακες εισρών-εκρών της Eurostat (2024). Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκε ο πίνακας εισρών-εκρών του 2019 για την κυπριακή οικονομία.

Το υπόδειγμα εισρών-εκρών, το οποίο περιγράφεται αναλυτικά στο Παράρτημα Α, χρησιμοποιείται για την εκτίμηση των συνολικών επιδράσεων που προκαλούνται στην οικονομία από μια εξωγενή μεταβολή στην τελική ζήτηση για το προϊόν ενός κλάδου. Οι επιδράσεις αυτές εκφράζονται με τη μορφή πολλαπλασιαστών. Ειδικότερα, εκτιμώνται πολλαπλασιαστές συνολικού οικονομικού προϊόντος, ΑΕΠ και απασχόλησης (Παράρτημα Α). Ο κάθε κλάδος διαθέτει τον δικό του πολλαπλασιαστή, ο οποίος εκφράζει τη συνολική μεταβολή στο οικονομικό προϊόν², στο ΑΕΠ και στην απασχόληση της οικονομίας από τη μεταβολή της τελικής ζήτησης κατά μια μονάδα. Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης υπολογίζονται δυο τύποι πολλαπλασιαστών (Ambargis et al., 2014):

- Πολλαπλασιαστής τύπου I ή πολλαπλασιαστής έμμεσων επιδράσεων: Ο πολλαπλασιαστής τύπου I, εκτιμά την άμεση (direct) και έμμεση (indirect) αύξηση της παραγωγής σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, όταν η τελική ζήτηση ενός κλάδου αυξάνεται κατά μία μονάδα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ζήτηση των νοικοκυριών αποτελεί μέρος της τελικής ζήτησης και θεωρείται εξωγενής προς τους υπόλοιπους παραγωγικούς κλάδους (ανοιχτό υπόδειγμα εισρών-εκρών).
- Πολλαπλασιαστής τύπου II ή συνολικός πολλαπλασιαστής: Ο πολλαπλασιαστής τύπου II, ο οποίος εκτιμά την άμεση, έμμεση και επαγωγική (induced) αύξηση της παραγωγής σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, όταν η τελική ζήτηση ενός κλάδου αυξάνεται κατά μία μονάδα. Σε αυτήν την περίπτωση, η

² Το συνολικό οικονομικό προϊόν ορίζεται ως το σύνολο της αξίας των ενδιάμεσων εισρών και της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας.

τελική κατανάλωση των νοικοκυριών δεν θεωρείται εξωγενής, αλλά τοποθετείται μαζί με τους τεχνολογικά αλληλεξαρτώμενους κλάδους του πίνακα εισροών-εκροών (κλειστό υπόδειγμα εισροών-εκροών).

Οι δαπάνες του ΠΚ, όπως συλλέχθηκαν στην ενότητα 2.2, χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της άμεσης συμβολής του ΠΚ στην κυπριακή οικονομία. Για την εκτίμηση των έμμεσων και επαγωγικών επιδράσεων του ΠΚ, χρησιμοποιήθηκε ο πίνακας εισροών-εκροών για το έτος 2019³ και υπολογίστηκαν οι πολλαπλασιαστές τύπου I & II για τις τρεις κατηγορίες (συνολικό οικονομικό προϊόν, ΑΕΠ και απασχόληση). Η αρχική ταξινόμηση των 65 κλάδων οικονομικής δραστηριότητας που περιλαμβάνονται στον πίνακα εισροών-εκροών, ομαδοποιήθηκε σε 30 κλάδους, ώστε να εναρμονισθεί με την ταξινόμηση των στατιστικών στοιχείων της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών.

Οι οικονομικές επιδράσεις του ΠΚ εκφράζονται τόσο σε απόλυτους όρους (π.χ. ευρώ, αριθμός θέσεων εργασίας) όσο και σε δείκτες πολλαπλασιαστών (π.χ. αριθμός θέσεων εργασίας που υποστηρίζονται έμμεσα για κάθε εκατομμύριο Ευρώ αύξησης της τελικής ζήτησης για το προϊόν ενός κλάδου). Οι κλαδικοί πολλαπλασιαστές τύπου I και τύπου II για το συνολικό οικονομικό προϊόν, το ΑΕΠ και την απασχόληση της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2022 παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα Γ.

2.5 Βελτίωση Παραγωγικότητας Οικονομίας

Η συμβολή του Πανεπιστημίου στην οικονομία εκτείνεται πέραν της άμεσης οικονομικής δραστηριότητας που δημιουργείται μέσω των δαπανών του και περιλαμβάνει την ουσιαστική βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχει στους φοιτητές εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες, οι οποίες ενισχύουν τη δυναμική της αγοράς εργασίας και συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας σε διάφορους τομείς της οικονομίας. Αυτή η συμβολή είναι ιδιαίτερα σημαντική σε μικρές και ανοικτές οικονομίες, όπως η Κύπρος, όπου ο κλάδος των υπηρεσιών κατέχει κυρίαρχο ρόλο.

Είναι ευρέως αναγνωρισμένο στη βιβλιογραφία ότι η αύξηση των αποφοίτων πανεπιστημίων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας έχει σημαντική θετική επίδραση στην παραγωγικότητα και το ΑΕΠ της οικονομίας. Μελέτες που αφορούν μικρές οικονομίες και ανοικτές οικονομίες, οι οποίες βασίζονται στις υπηρεσίες, όπως η Κύπρος, καταδεικνύουν ότι το συνολικό οικονομικό προϊόν και το ΑΕΠ αυξάνονται κατά 0,1-0,3% για κάθε αύξηση 1% στον αριθμό των αποφοίτων πανεπιστημίου που εντάσσονται στην αγορά εργασίας (Mankiw et al., 1992; Hanushek and Woessmann, 2008; Barro and Lee, 2013). Αυτή η θετική επίδραση είναι αποτέλεσμα της ενίσχυσης της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και της ανάπτυξης νέων τομέων και επιχειρηματικών μοντέλων που βασίζονται στην υψηλή εξειδίκευση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Η σύνδεση μεταξύ του αριθμού των αποφοίτων πανεπιστημίου και της αύξησης της παραγωγικότητας καταδεικνύεται και μέσω της ενίσχυσης της καινοτομίας στην οικονομία. Οι απόφοιτοι πανεπιστημίων, λόγω των εξειδικευμένων γνώσεων και της κριτικής σκέψης

³ Ακολουθώντας τη βιβλιογραφία (Miller and Blair, 2009), υποτέθηκε ότι η τεχνολογία παραγωγής παραμένει σταθερή κατά τη περίοδο 2019-2022.

που αποκτούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, είναι σε θέση να εισάγουν καινοτόμες ιδέες, νέες τεχνολογίες και διαδικασίες στην παραγωγή. Επιπλέον, στον τομέα της απασχόλησης, η αύξηση 1% στον αριθμό των αποφοίτων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης κατά 0,1-0,2% (Hanushek and Woessmann, 2008; Michaels et al., 2014). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι απόφοιτοι εξειδικεύονται σε τομείς με υψηλές απαιτήσεις και οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για αυτούς είναι συνήθως πιο ποιοτικές και υψηλότερα αμειβόμενες, προσφέροντας έτσι ευκαιρίες για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την καλύτερη κατανομή του εισοδήματος στην οικονομία.

Οι ελαστικότητες αυτές αποτυπώνουν τον καθοριστικό ρόλο της ανώτατης εκπαίδευσης στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, της καινοτομίας και της οικονομικής ανάπτυξης. Η σχέση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για οικονομίες όπως της Κύπρου, οι οποίες βασίζονται στον τομέα των υπηρεσιών και απαιτούν υψηλά επίπεδα εκπαίδευσης και εξειδίκευσης. Συνολικά, η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω της ανώτατης εκπαίδευσης ενισχύει τη θέση της Κύπρου στον παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας, καθιστώντας την πιο ανταγωνιστική και ικανή να προσαρμοστεί στις νέες παγκόσμιες τάσεις και προκλήσεις.

Οι επενδύσεις σε Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) αποτελούν βασικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης και βελτίωσης της απασχόλησης, καθώς συμβάλλουν στην ενίσχυση της καινοτομίας, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας μιας οικονομίας. Μέσω της δημιουργίας νέας γνώσης, της ανάπτυξης τεχνολογιών και της ενίσχυσης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, οι επενδύσεις σε R&D προωθούν την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, ενισχύοντας την οικονομική δραστηριότητα και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας. Με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα της επιστημονικής βιβλιογραφίας, μια αύξηση της επένδυσης σε R&D κατά 1% μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του ΑΕΠ της χώρας κατά 0,05% έως 0,1% (Mairesse et al., 2005; Hall et al., 2010), ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την απασχόληση κατά 0,1% έως 0,2% (Hall and Mairesse, 1995; OECD, 2003; Bloom et al., 2016). Το ΠΚ, μέσω των προηγμένων ερευνητικών του κέντρων και μονάδων (Νηρέας – Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο Νερού, Κέντρο Αριστείας για Έρευνα και Καινοτομία "ΚΟΙΟΣ", Ερευνητική Μονάδα Ενεργειακής Αειφορίας "FOSS", Ερευνητική Μονάδα "EMPHASIS", Ερευνητική Μονάδα Μεσαιωνικών Τεχνών και Τελετουργιών "EMOMET", Ερευνητικό Κέντρο Εφαρμοσμένης Νευροεπιστήμης, Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας, Πανεπιστημιακό Κέντρο Ερευνών Πεδίου "ΠΑΚΕΠΕ", Ερευνητικό Κέντρο Βιοιατρικής Μηχανικής, Ωκεανογραφικό Κέντρο, Κέντρο Αριστείας για Βιοϊατρική Έρευνα "BIOBANK.CY", Κέντρο Οικονομικών Ερευνών), αποτελεί καταλυτικό παράγοντα στην ενίσχυση της κυπριακής οικονομίας.

Η ενίσχυση της R&D από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, τόσο σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα όσο και με δημόσιους φορείς, όχι μόνο συμβάλλει στην αύξηση του ΑΕΠ αλλά και στη βελτίωση της απασχόλησης, ιδιαίτερα σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και εξειδίκευσης. Αυτές οι επενδύσεις, πέρα από την άμεση οικονομική τους επίδραση, ενισχύουν το ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δημιουργώντας ένα βιώσιμο και ανθεκτικό οικονομικό σύστημα. Το ΠΚ αναδεικνύεται έτσι ως καταλύτης για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας, ενισχύοντας την οικονομία της γνώσης και θέτοντας τα θεμέλια για ένα ανταγωνιστικότερο μέλλον.

2.6 Αντιστροφή του Brain Drain και Οικονομική Ανάπτυξη μέσω Διατήρησης Ανθρώπινου Κεφαλαίου

Η ύπαρξη ενός ποιοτικού πανεπιστημιακού ιδρύματος, όπως το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ), διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αποτροπή του φαινομένου του brain drain, ειδικά σε μικρές και ανοικτές οικονομίες όπως η Κύπρος. Σε μια χώρα με περιορισμένους πόρους και αγορά εργασίας, η μετανάστευση υψηλά καταρτισμένων ατόμων αποτελεί σοβαρή πρόκληση για την ανάπτυξη της οικονομίας, καθώς συνήθως οι απόφοιτοι που μεταναστεύουν στο εξωτερικό διατηρούν στενούς δεσμούς με τις χώρες υποδοχής και είναι λιγότερο πιθανό να επιστρέψουν. Παρέχοντας τη δυνατότητα στους φοιτητές να σπουδάσουν εντός των συνόρων, το ΠΚ μειώνει την ανάγκη για μετανάστευση, προσφέροντας υψηλό επίπεδο εκπαιδευτικές ευκαιρίες και περιορίζοντας την πιθανότητα μόνιμης παραμονής των αποφοίτων σε ξένες χώρες.

Η προσφορά ποιοτικής εκπαίδευσης στην Κύπρο συμβάλλει στην άμβλυνση του brain drain και εξασφαλίζει τη διατήρηση του πολύτιμου ανθρώπινου κεφαλαίου στη χώρα. Οι απόφοιτοι του ΠΚ είναι λιγότερο πιθανό να αναζητήσουν ευκαιρίες στο εξωτερικό, εφόσον η εκπαίδευση που λαμβάνουν στην Κύπρο ανταγωνίζεται αυτήν που προσφέρεται από άλλες ευρωπαϊκές και διεθνείς εκπαιδευτικές μονάδες. Αυτό βοηθά στη συγκράτηση των εξειδικευμένων νέων και ενισχύει την τοπική οικονομία, η οποία είναι άμεσα εξαρτημένη από την υψηλή κατάρτιση και τα τεχνολογικά προσόντα του ανθρώπινου δυναμικού.

Η παραμονή των αποφοίτων στην Κύπρο δεν περιορίζεται μόνο στο ότι εξασφαλίζεται το ανθρώπινο κεφάλαιο για την ανάπτυξη της οικονομίας, αλλά συνοδεύεται και από σημαντικά οικονομικά οφέλη. Αποφεύγεται η απώλεια εισοδημάτων που θα παραγόταν από αυτούς στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της εγχώριας κατανάλωσης. Οι απόφοιτοι που παραμένουν στη χώρα συνεισφέρουν στην οικονομία μέσα από τα εισοδήματά τους, τη φορολογία τους, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα, οι απόφοιτοι με τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης και εισοδήματος, ενώ οι δεξιότητές τους οδηγούν σε παραγωγικότητα και καινοτομία στους τομείς δραστηριότητας στους οποίους εντάσσονται.

Επιπλέον, η παραμονή των αποφοίτων ενισχύει την επιχειρηματική δραστηριότητα στη χώρα. Οι απόφοιτοι που αποφασίζουν να παραμείνουν στην Κύπρο έχουν την ικανότητα να δημιουργήσουν νέες επιχειρήσεις, να εισάγουν νέες τεχνολογίες και να αναπτύξουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, προσφέροντας νέες θέσεις εργασίας και δυναμική στην αγορά. Έτσι, οι απόφοιτοι του ΠΚ όχι μόνο συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ΑΕΠ, αλλά έχουν και θετικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην εγχώρια οικονομία μέσω της κατανάλωσης, των επενδύσεων και της ενίσχυσης της κοινωνικής ευημερίας.

Στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, εξετάστηκε η συμβολή των αποφοίτων του ΠΚ στην εγχώρια οικονομία, χρησιμοποιώντας το μέσο επίσιο εισόδημα ενός ατόμου με τριτοβάθμια εκπαίδευση (Στατιστική Υπηρεσία, 2017). Υποτέθηκε ότι, χωρίς την ύπαρξη του ΠΚ, οι απόφοιτοι αυτοί θα είχαν σπουδάσει στο εξωτερικό και θα είχαν την τάση να παραμείνουν εκεί, αποστερώντας την κυπριακή οικονομία από την προστιθέμενη αξία που δημιουργούν. Η παραμονή τους στη χώρα ενισχύει τα δημόσια έσοδα, τη γενικότερη οικονομική δραστηριότητα και την κοινωνική ευημερία, με αποτέλεσμα ενίσχυση του κυπριακού οικονομικού μοντέλου. Η κατανομή της δαπάνης των αποφοίτων του ΠΚ παρουσιάζεται στον Πίνακα Β7. Οι εν λόγω δαπάνες συνδέονται με την ενίσχυση τοπικών επιχειρήσεων και την αύξηση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες, δημιουργώντας θετικές αλυσιδωτές επιδράσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

2.7 Επιδράσεις Εξωτερικών Ερευνητικών Προγραμμάτων και Επισκεπτών Συνέδρων

Τα εξωτερικά ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούν τη δραστηριότητα του ΠΚ (Ενότητα 2.2) αποτελούν μία καθαρή εισροή πόρων από το εξωτερικό με μηδενικό κόστος για την κυπριακή οικονομία. Η χρηματοδότηση αυτών των προγραμμάτων δεν επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ συνεισφέρει ουσιαστικά στην ενίσχυση της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας. Τα κονδύλια που προέρχονται από αυτά τα προγράμματα χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από εξωτερικές πηγές, όπως η ΕΕ και διεθνείς οργανισμοί, χωρίς να απαιτούν άμεσες δημόσιες δαπάνες από την κυπριακή κυβέρνηση. Αυτή η εξωτερική χρηματοδότηση προσφέρει στην Κύπρο τη δυνατότητα να προωθήσει σημαντικά ερευνητικά έργα που ενισχύουν την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, ενώ παράλληλα ενδυναμώνουν την εγχώρια οικονομία χωρίς να δημιουργούν οικονομική επιβάρυνση.

Αν το ΠΚ δεν υπήρχε ή δεν είχε τη δυνατότητα να εξασφαλίσει τέτοιου είδους χρηματοδότηση, τα κονδύλια αυτά για έρευνα δεν θα ήταν διαθέσιμα στην κυπριακή οικονομία. Σε αυτή την περίπτωση, για να διατηρηθεί το ίδιο επίπεδο ερευνητικής δραστηριότητας και τα αντίστοιχα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, το κράτος θα έπρεπε να αναλάβει τη χρηματοδότηση των ερευνητικών προγραμμάτων μέσω του κρατικού προϋπολογισμού. Αυτό θα είχε σημαντικό κόστος για την οικονομία, καθώς θα υπήρχε ανάγκη ανακατανομής των πόρων, επηρεάζοντας άλλους τομείς του δημόσιου τομέα ή δημιουργώντας κόστος ευκαιρίας που θα μπορούσε να επιβραδύνει άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Για να αναδειχθεί η συμβολή αυτής της χρηματοδότησης στην κυπριακή οικονομία, υπολογίστηκαν οι άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιδράσεις των εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων (που ανέρχονται σε 24,9 εκατ. ευρώ για το έτος αναφοράς). Η ανάλυση αυτή πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας μέσους σταθμισμένους πολλαπλασιαστές εισροών-εκροών, που επιτρέπουν την εκτίμηση των επιπτώσεων αυτής της χρηματοδότησης στο οικονομικό προϊόν, το ΑΕΠ και την απασχόληση στην Κύπρο.

Παράλληλα, εκτιμήθηκαν οι επιδράσεις από τη δαπάνη των επισκεπτών συνέδρων που φιλοξενούνται στο πλαίσιο της ερευνητικής δραστηριότητας του ΠΚ. Αυτοί οι επισκέπτες, που έρχονται στην Κύπρο για συνέδρια, εργαστήρια και άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις, συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομία μέσω των δαπανών τους για διαμονή, διατροφή, μεταφορές και άλλες υπηρεσίες. Για το έτος 2022, οι εκτιμήσεις βασίστηκαν στις Στατιστικές για τον Τουρισμό στην Κύπρο (Στατιστική Υπηρεσία, 2023). Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα για την κατά κεφαλήν και ημερήσια δαπάνη επισκεπτών, τα οποία καταμετρήθηκαν ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα Β8.

Η συμβολή των εξωτερικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων και της ερευνητικής δραστηριότητας του ΠΚ ενισχύει τη θέση της Κύπρου ως διεθνούς κέντρου εκπαίδευσης και έρευνας, αποδεικνύοντας τη σημασία της διεθνούς χρηματοδότησης ως μηχανισμού ενίσχυσης της εθνικής οικονομίας. Η Κύπρος, μέσω του ΠΚ, καταφέρνει να προσελκύει πόρους που δεν επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ παράλληλα δημιουργεί νέες ευκαιρίες ανάπτυξης σε διάφορους τομείς της οικονομίας, όπως η τεχνολογία, η καινοτομία, η εκπαίδευση και ο τουρισμός. Αυτή η δυναμική ενισχύει την κυπριακή ανταγωνιστικότητα και προωθεί την αναγνώριση της Κύπρου στην παγκόσμια ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα.

3. Αποτελέσματα

3.1 Άμεση και έμμεση συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε σχετικούς όρους

Οι άμεσες και έμμεσες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του ΠΚ για το έτος 2022, σύμφωνα με το «ανοικτό» υπόδειγμα εισροών-εκροών, δείχνουν ότι για κάθε **1 εκατ. Ευρώ** που επενδύεται στο Πανεπιστήμιο, εξαιρουμένης της καταναλωτικής δαπάνης των φοιτητών:

- Το οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται (άμεσα και έμμεσα) κατά **1,40 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ αυξάνεται κατά **0,68 εκατ. Ευρώ**
- Η απασχόληση ενισχύεται με τη δημιουργία **13,8 νέων θέσεων εργασίας**

Οι άμεσες και έμμεσες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του ΠΚ, συμπεριλαμβανομένης της καταναλωτικής δαπάνης των φοιτητών, δείχνουν ότι για κάθε **1 εκατ. Ευρώ** επένδυσης στο Πανεπιστήμιο:

- Το οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται κατά **1,95 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ αυξάνεται κατά **0,97 εκατ. Ευρώ**
- Η απασχόληση ενισχύεται με τη δημιουργία **20.5 νέων θέσεων εργασίας**

Οι αντίστοιχες άμεσες και έμμεσες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του οικονομικού κλάδου «Εκπαίδευση»⁴, όπως παρουσιάζονται στο Παράρτημα Γ, είναι οι εξής:

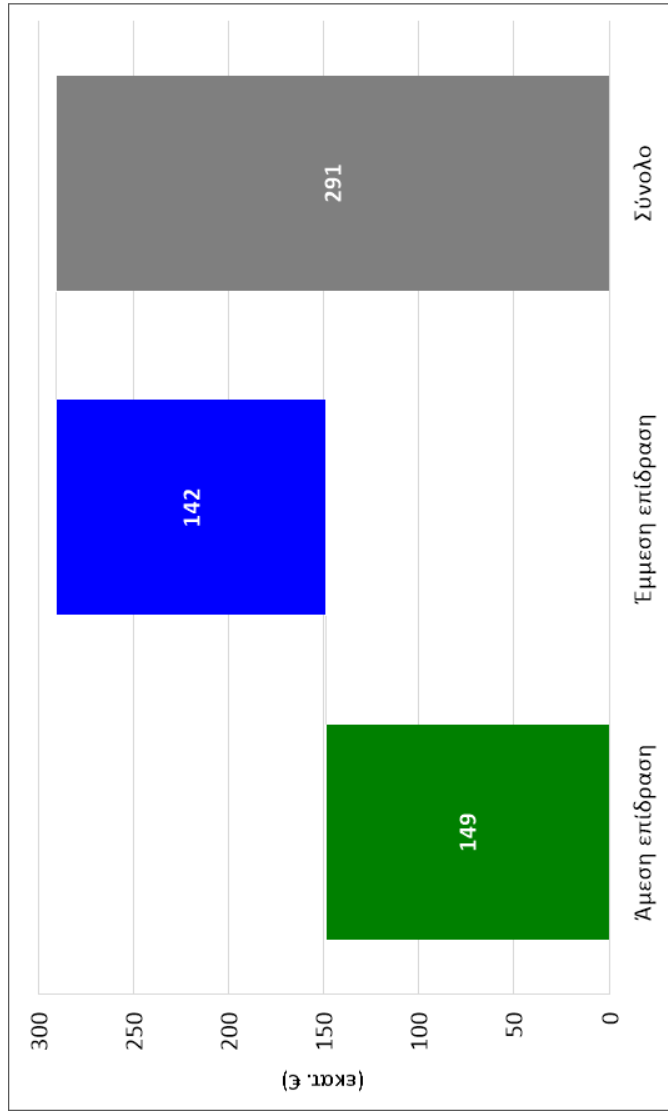
- Το οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται κατά **1,13 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ αυξάνεται κατά **0,89 εκατ. Ευρώ**
- Η απασχόληση ενισχύεται με τη δημιουργία **25,7 νέων θέσεων εργασίας**

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης του «ανοιχτού» υποδείγματος εισροών-εκροών δείχνουν ότι το ΠΚ υπεραποδίδει σε όρους συνολικού παραγόμενου οικονομικού προϊόντος και ΑΕΠ, αλλά υποαποδίδει σε όρους δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας σε σύγκριση με τον κλάδο της «Εκπαίδευσης». Αυτό είναι αναμενόμενο, καθώς ο κλάδος της «Εκπαίδευσης» χαρακτηρίζεται ως εντάσεως εργασίας, με άμεσο πολλαπλασιαστή απασχόλησης 24,5 θέσεις εργασίας ανά Εκατ. Ευρώ οικονομικού προϊόντος, ενώ ο αντίστοιχος πολλαπλασιαστής για το ΠΚ είναι 13 θέσεις εργασίας ανά εκατ. Ευρώ οικονομικού προϊόντος.

⁴ Από τον οικονομικό κλάδο «Εκπαίδευση» (Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ: Ρ85) έχουν εξαιρεθεί οι δραστηριότητες που αφορούν το ΠΚ.

3.2 Άμεση και έμμεση συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε απόλυτα μεγέθη

Η άμεση συνεισφορά της λειτουργίας του ΠΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας, μέσω αμοιβών ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, λειτουργικών δαπανών και κεφαλαιουχικών επενδύσεων, όπως αποτυπώνεται στον προϋπολογισμό του ιδρύματος για το 2022, ανέρχεται σε 149 εκατ. Ευρώ. Παράλληλα, οι έμμεσες επιδράσεις στο συνολικό οικονομικό προϊόν της κυπριακής οικονομίας, που περιλαμβάνουν τις «δευτερογενείς και μεταγενέστερες» επιπτώσεις από τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών του ΠΚ από εγχώριους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας καθώς και τις καταναλωτικές δαπάνες του προσωπικού και των φοιτητών, ανέρχονται σε 142 εκατ. Ευρώ. Συνολικά, η άμεση και έμμεση συμβολή του ΠΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας για το 2022 υπολογίζεται στα 291 εκατ. Ευρώ (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4. Άμεση και έμμεση επίδραση του ΠΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Η λειτουργία του ΠΚ συμβάλλει άμεσα στο ΑΕΠ της χώρας μέσω των μισθών και αμοιβών του προσωπικού, καθώς και των εργατικών δαπανών που συνδέονται με τις λειτουργικές και διαχειριστικές δαπάνες, με συνολικό ποσό 84,3 εκατ. Ευρώ. Επιπλέον, οι έμμεσες επιδράσεις του ΠΚ στο ΑΕΠ ανέρχονται σε 61 εκατ. Ευρώ. Συνολικά, η συμβολή του ΠΚ στο ΑΕΠ της χώρας εκτιμάται στα 145 εκατ. Ευρώ (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5. Άμεση και έμμεση επίδραση του ΠΚ στο ΑΕΠ (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Η άμεση συμβολή του ΠΚ στην απασχόληση της χώρας το 2022 ανέρχεται σε 1932 θέσεις εργασίας. Οι έμμεσες επιδράσεις του ΠΚ δημιουργούν επιπλέον 1123 θέσεις εργασίας. Συνολικά, η συνεισφορά του ΠΚ στην απασχόληση της χώρας εκτιμάται σε 3055 θέσεις εργασίας (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6. Άμεση και έμμεση επίδραση του ΠΚ στην απασχόληση (άτομα), 2022

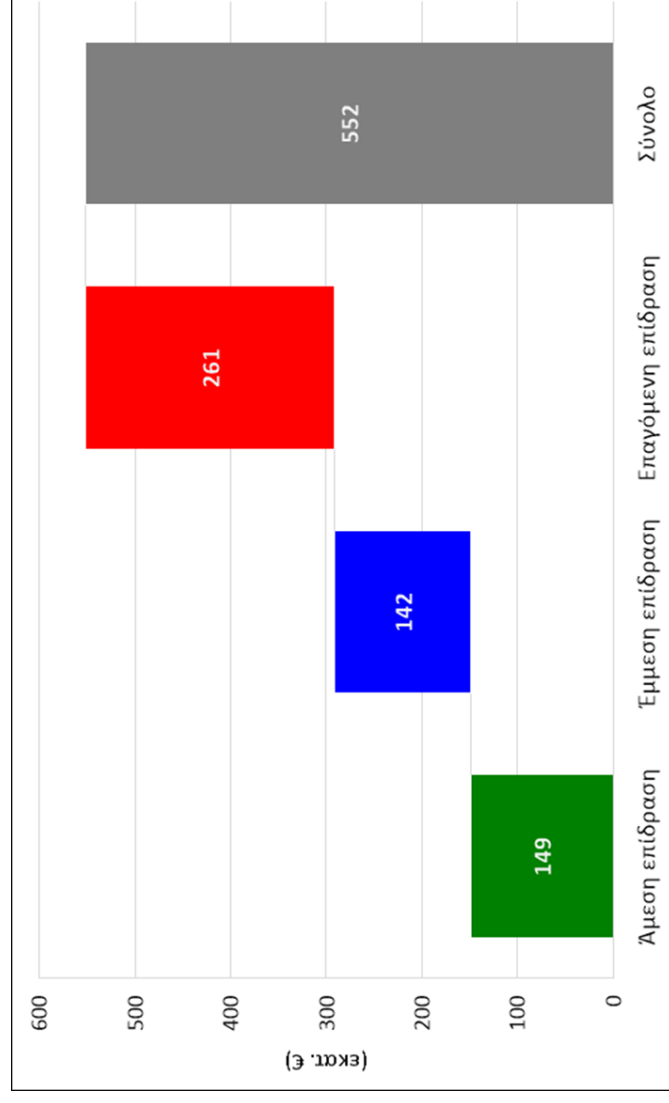
3.3 Άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε σχετικούς όρους

Οι άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του ΠΚ για το 2022, οι οποίες επιπρόσθετα αποτυπώνουν την οικονομική επίδραση της δαπάνης του εισοδήματος των εργαζομένων του ΠΚ, καθώς και των εργαζομένων στους άμεσους και έμμεσους προμηθευτές και συνεργαζόμενους κλάδους, σύμφωνα με το «κλειστό» υπόδειγμα εισροών-εκροών, δείχνουν ότι για κάθε **1 εκατ. Ευρώ** που επενδύεται στο Πανεπιστήμιο, συμπεριλαμβανομένης της καταναλωτικής δαπάνης των φοιτητών:

- Το οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται (άμεσα, έμμεσα και επαγόμενα) κατά **3,71 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ αυξάνεται κατά **1,54 εκατ. Ευρώ**
- Η απασχόληση ενισχύεται με τη δημιουργία **33 νέων θέσεων εργασίας**

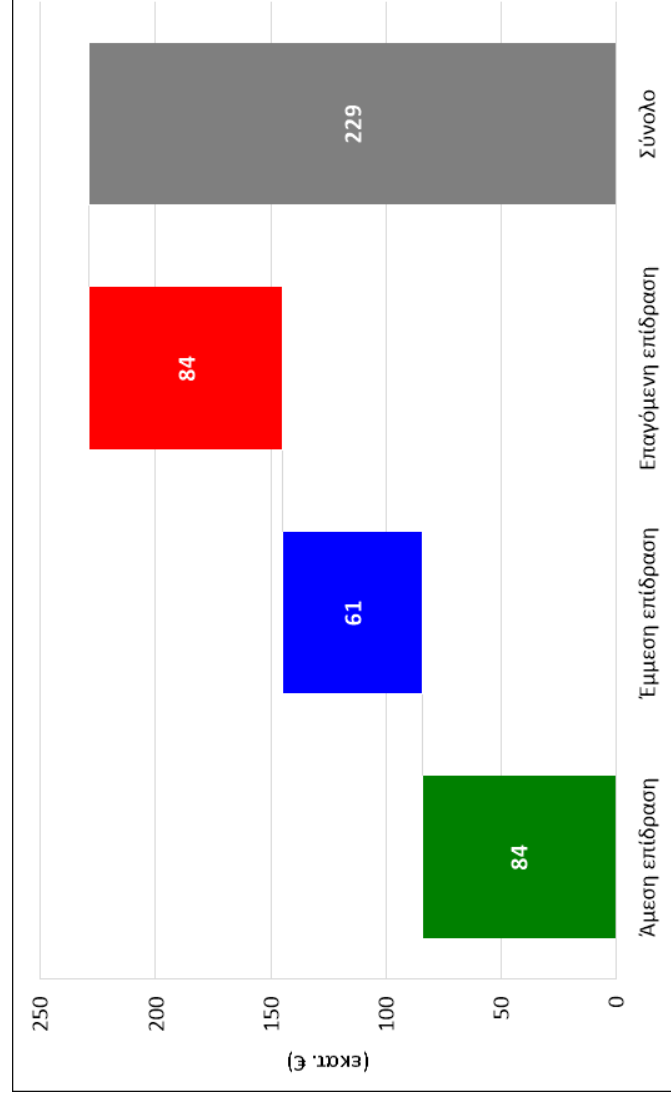
3.4 Άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην κυπριακή οικονομία σε απόλυτα μεγέθη

Οι επαγόμενες επιδράσεις του ΠΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας, που αντικατοπτρίζουν την οικονομική συμβολή της δαπάνης του εισοδήματος των εργαζομένων του ΠΚ, καθώς και των εργαζομένων στους άμεσους και έμμεσους προμηθευτές και συνεργαζόμενους κλάδους, εκτιμώνται σε 261 εκατ. ευρώ. Συνολικά, η άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του ΠΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας για το 2022 ανέρχεται σε 552 εκατ. Ευρώ (Διάγραμμα 7).

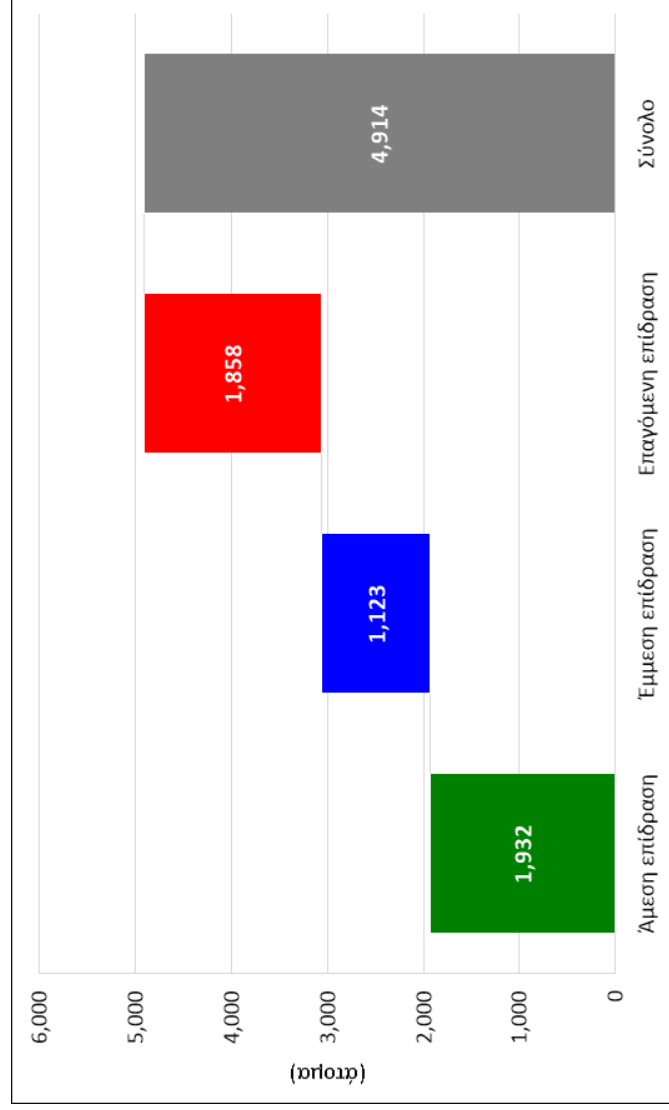
Διάγραμμα 7. Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του ΠΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Οι επαγόμενες επιδράσεις του ΠΚ στο ΑΕΠ της χώρας εκτιμώνται σε 84 εκατ. Ευρώ. Συνολικά, η άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του ΠΚ στο ΑΕΠ της χώρας για το 2022 ανέρχεται σε 229 εκατ. Ευρώ (Διάγραμμα 8).

Διάγραμμα 8. Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του ΠΚ στο ΑΕΠ (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Οι επαγόμενες επιδράσεις του ΠΚ στην απασχόληση της χώρας το 2022 εκτιμώνται σε 1858 θέσεις εργασίας. Συνολικά, η άμεση, έμμεση και επαγόμενη συμβολή του ΠΚ στην απασχόληση της χώρας για το 2022 εκτιμάται σε 4914 θέσεις εργασίας (Διάγραμμα 9).

Διάγραμμα 9. Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του ΠΚ στην απασχόληση (άτομα), 2022

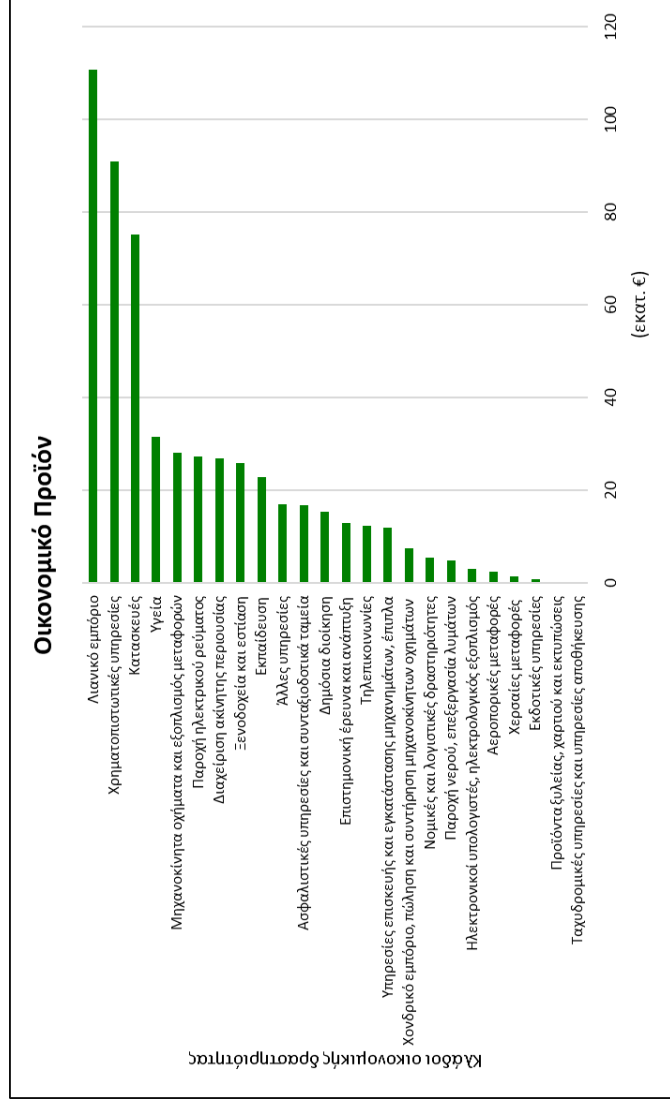
Συγκρίνοντας τις άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιδράσεις του ΠΚ στην εθνική οικονομία - τόσο σε όρους συνολικού παραγόμενου οικονομικού προϊόντος, ΑΕΠ, όσο και απασχόλησης - με αντίστοιχες μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας που εφαρμόζουν το υπόδειγμα εισροών-εκροών για την εκτίμηση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων των πανεπιστημίων στις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Ευρώπη, προκύπτει ότι τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης βρίσκονται εντός του εύρους τιμών της διεθνούς βιβλιογραφίας. Μάλιστα, η προστιθέμενη αξία του ΠΚ κατατάσσεται στο ανώτερο άκρο του εύρους αυτού, υπογραμμίζοντας τη σημαντική συμβολή του στην εθνική οικονομία.

Πίνακας 1. Πολλαπλασιαστικές επιδράσεις πανεπιστημίων στις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Ευρώπη.

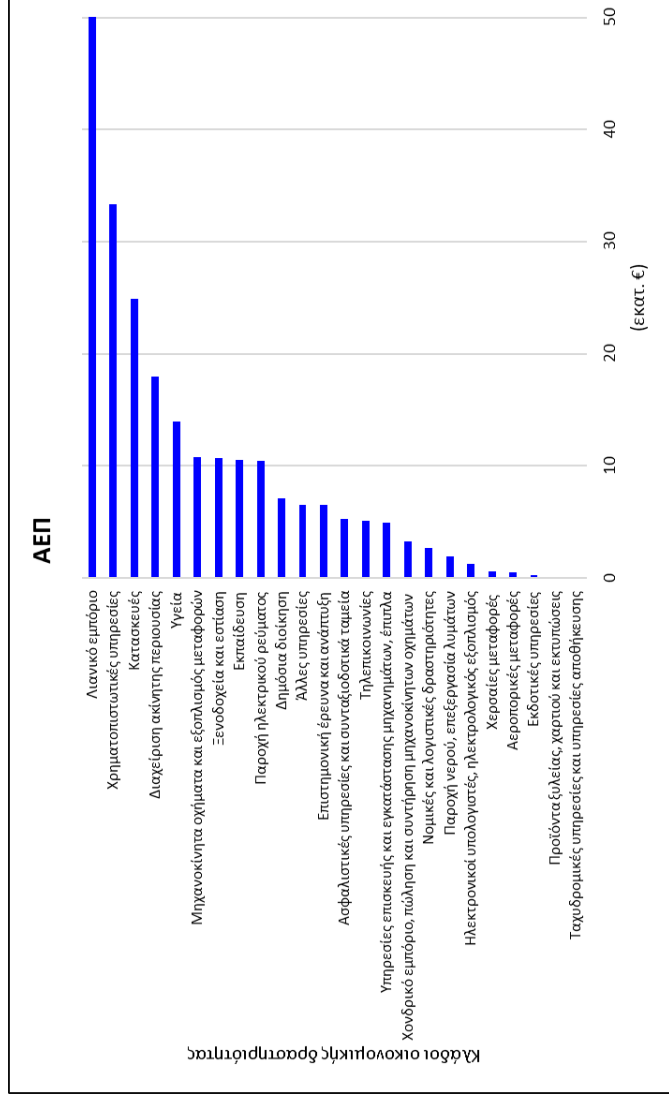
	Πολλαπλασιαστής Τύπου I			Πολλαπλασιαστής Τύπου II		
	Συνολικό Οικονομικό Προϊόν	ΑΕΠ	Απασχόληση	Συνολικό Οικονομικό Προϊόν	ΑΕΠ	Απασχόληση
Πανεπιστήμιο Κύπρου (Μ€)	1,95	0,97	20,5	3,71	1,54	33
Minesota State, 26 Colleges and 7 Universities (M\$) (Minnesota State, 2023).				4,52		34
Stony Brook University, New York (M\$) (Rizzo, 2018).	1,96		14,1			
Ohio State University (M\$) (Ohio State University, 2019)				2,10		22
University of Calgary, Alberta, Canada (M\$) (Tran, 2020)				3,15		22
UK Higher Education Sector (Μ€) (London Economics, 2024)				2,51		28,6
Lleida University, Spain (Μ€) (Rios et al., 2003)				2,31	1,64	38
University of Algarve, Portugal (Μ€) (Santos and Silva, 2000)	1,34	0,68	23,7			

3.5 Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του Πανεπιστημίου Κύπρου ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

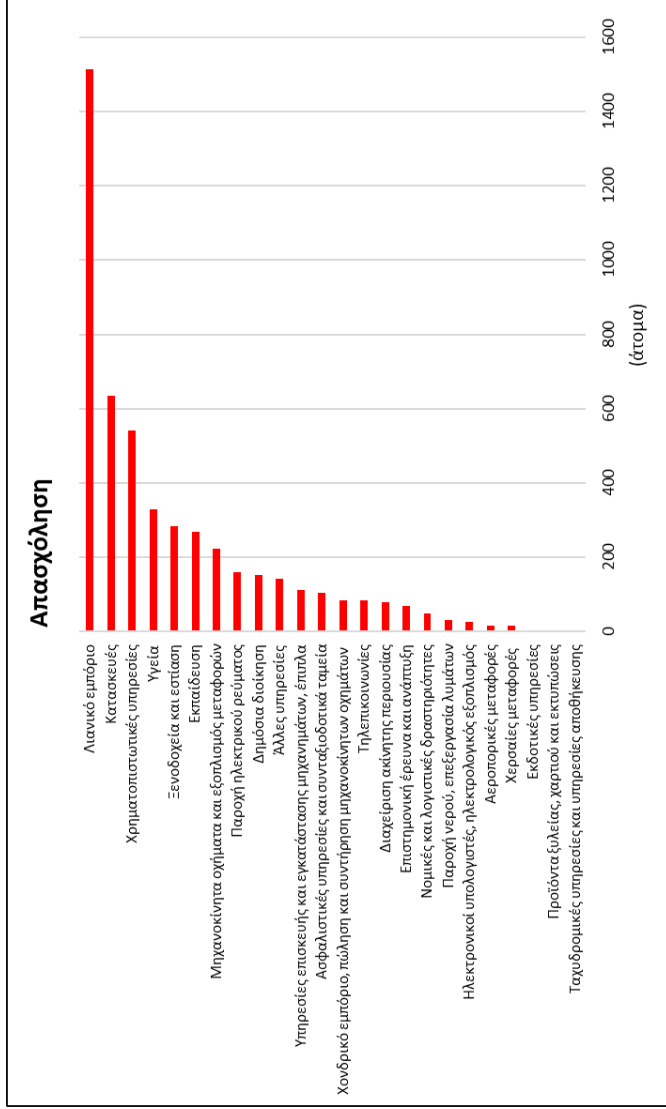
Η ανάλυση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων του ΠΚ ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας - συμπεριλαμβανομένων των άμεσων, έμμεσων και επαγόμενων επιδράσεων - σε όρους παραγόμενου οικονομικού προϊόντος αποκαλύπτει ότι οι σημαντικότερες επιδράσεις εντοπίζονται στους τομείς του λιανικού εμπόριου, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των κατασκευών και της υγείας (Διάγραμμα 10). Οι τέσσερις αυτοί κλάδοι παρουσιάζουν επίσης τις ισχυρότερες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις από τη λειτουργία του ΠΚ, όπως αποτυπώνονται τόσο σε όρους παραγόμενου ΑΕΠ (Διάγραμμα 11) όσο και στη δημιουργία θέσεων εργασίας (Διάγραμμα 12).

Διάγραμμα 10. Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του ΠΚ στο οικονομικό προϊόν των επιμέρους κλάδων οικονομικής δραστηριότητας (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Διάγραμμα 11. Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του ΠΚ στο ΑΕΠ των επιμέρους κλάδων οικονομικής δραστηριότητας (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Διάγραμμα 12. Άμεση, έμμεση και επαγόμενη επίδραση του ΠΚ στην απασχόληση των επιμέρους κλάδων οικονομικής δραστηριότητας (άτομα), 2022

3.6 Επιδράσεις Διάχυσης του Πανεπιστημίου Κύπρου Μέσω της Ενίσχυσης της Παραγωγικότητας

Το ΠΚ συμβάλλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της κυπριακής οικονομίας μέσω της εκπαίδευσης και της έρευνας. Για το έτος 2022, οι απόφοιτοι του ΠΚ (πρωτοχαρακτοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί) ανήλθαν σε 1995 άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 0.89% του εργατικού δυναμικού της Κύπρου με τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σύμφωνα με τις ελαστικότητες που υπολογίστηκαν στην Ενότητα 2.5, οι απόφοιτοι του ΠΚ, αξιοποιώντας τις εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες που αποκτούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, συμβάλλουν στην ενίσχυση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Συγκεκριμένα, η συνεισφορά τους αποτιμάται ως εξής:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά 79,60 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 52,36 εκατ. Ευρώ
- Δημιουργία 598 νέων θέσεων εργασίας.

Επιπλέον, οι δαπάνες σε R&D των ερευνητικών κέντρων και μονάδων του ΠΚ ανήλθαν σε 12.85 εκατ. Ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 6.2% της συνολικής δαπάνης της χώρας σε R&D, που ανήλθε στα 207 εκατ. Ευρώ (Cystat, 2025). Σύμφωνα με τις ελαστικότητες R&D που υπολογίστηκαν στην Ενότητα 2.5, οι δαπάνες R&D του ΠΚ ενισχύουν σημαντικά την καινοτομία, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Η συμβολή τους αποτιμάται ως εξής:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά 208,20 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 136,94 εκατ. Ευρώ
- Δημιουργία 4173 νέων θέσεων εργασίας.

Συνολικά, οι επιδράσεις διάχυσης του ΠΚ στην οικονομία μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας αποτιμώνται ως εξής:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά 287,8 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 189,3 εκατ. Ευρώ
- Δημιουργία 4772 νέων θέσεων εργασίας.

3.7 Επιδράσεις Αντιστροφής του Brain Drain και Διατήρησης Ανθρώπινου Κεφαλαίου

Οι άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιδράσεις των εισοδημάτων των αποφοίτων του ΠΚ (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί) για το έτος 2022 στην κυπριακή οικονομία ανέρχονται σε:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά 105,45 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 44,74 εκατ. Ευρώ
- Υποστηρίζονται 939 νέες θέσεις εργασίας.

3.8 Επιδράσεις Εξωτερικών Ερευνητικών Προγραμμάτων και Επισκεπτών Συνέδρων

Οι άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιδράσεις των εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων, εκτιμώμενες ως κόστος ευκαιρίας για την εγχώρια οικονομία μέσω ενός σταθμισμένου μέσου πολλαπλασιαστή τύπου II για το οικονομικό προϊόν, το ΑΕΠ και την απασχόληση για το σύνολο της οικονομίας (με τιμές 2.72 για το οικονομικό προϊόν, 1,18 για το ΑΕΠ και 30,1 για την απασχόληση) αποτυπώνονται στα ακόλουθα αποτελέσματα:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά 67,51 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 29,15 εκατ. Ευρώ
- Υποστηρίζονται 746 νέες θέσεις εργασίας.

Οι επισκέπτες συνέδριοι που συμμετέχουν στις ερευνητικές δραστηριότητες του ΠΚ συμβάλλουν σημαντικά στην εγχώρια οικονομία μέσω των δαπανών τους, οι οποίες δημιουργούν πρόσθετες θετικές οικονομικές επιδράσεις. Για το έτος 2022, οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις από την καταναλωτική δαπάνη των επισκεπτών συνέδρων εκτιμώνται ως εξής:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά 7,86 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,29 εκατ. Ευρώ
- Υποστηρίζονται 89 νέες θέσεις εργασίας.

3.9 Συνεισφορά στα Εθνικά Δημόσια Έσοδα

Η συνεισφορά του ΠΚ στα φορολογικά έσοδα του κράτους προέρχεται από τον φόρο εισοδήματος που αποκόπτεται από το προσωπικό του ιδρύματος και καταβάλλεται στον Έφορο Φορολογίας, ο οποίος για το έτος 2022 ανήλθε σε 6,99 εκατ. Ευρώ, καθώς και από τον ΦΠΑ που καταβάλλεται στο κράτος μέσω της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών, ο οποίος ανήλθε σε 4,54 εκατ. Ευρώ. Συνολικά, η άμεση συνεισφορά του ΠΚ στα εθνικά δημόσια έσοδα για το 2022 ανέρχεται σε 11,54 εκατ. Ευρώ.

Αν υποθέσουμε ότι το κράτος επαναπροφοδοτεί αυτά τα έσοδα στην οικονομία, οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις, βάσει του ίδιου σταθμισμένου μέσου πολλαπλασιαστή τύπου II (2,72 για το οικονομικό προϊόν, 1,18 για το ΑΕΠ και 30,1 για την απασχόληση), υπολογίζονται ως εξής:

- Αύξηση του οικονομικού προϊόντος της Χώρας κατά 31,41 εκατ. Ευρώ
- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 13,56 εκατ. Ευρώ
- Δημιουργία 347 νέων θέσεων εργασίας.

3.10 Οικονομικές και Κοινωνικές Επιδράσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου σε τιμές 2024

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων του ΠΚ, όπως αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, προσαρμοσμένα σε τιμές του έτους 2024. Το ΑΕΠ της Κύπρου σημείωσε αύξηση κατά 12,8% σε τρέχουσες τιμές την περίοδο 2022-2024. Για την αναπροσαρμογή των αποτελεσμάτων, υιοθετούμε τις πιο πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτές δημοσιεύονται στη Χειμερινή Έκθεση του 2024. Σύμφωνα με την Έκθεση, το ΑΕΠ της Κυπριακής οικονομίας αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,6% το 2024 σε σύγκριση με το 2023, με τον πληθωρισμό να εκτιμάται στο 2.3% (European Commission, 2024). Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις προβλέψεις, οι κοινωνικοοικονομικές επιδράσεις του ΠΚ αναπροσαρμάζονται και εκφράζονται σε όρους τιμών και συνθηκών της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2024. Η προσαρμογή αυτή διασφαλίζει ότι οι επιδράσεις αποτυπώνουν με ακρίβεια τη συμβολή του ΠΚ στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση της χώρας, εναρμονιζόμενες με τις επικαιροποιημένες μακροοικονομικές συνθήκες.

Αναλυτικά, τα αποτελέσματα για το έτος 2024, εκφρασμένα σε απόλυτα μεγέθη, έχουν ως εξής:

- Η συνολική συνεισφορά του ΠΚ στο οικονομικό προϊόν της χώρας ανέρχεται σε **1186 εκατ. Ευρώ**.
  - ο Άμεσες επιδράσεις: 168 εκατ. Ευρώ

- Έμμεσες επιδράσεις: 160 εκατ. Ευρώ
  - Επαγόμενες επιδράσεις: 294 εκατ. Ευρώ
  - Επιδράσεις διάχυσης: 325 εκατ. Ευρώ
  - Επιδράσεις αντιστροφής brain drain: 118 εκατ. Ευρώ
  - Επιδράσεις εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων: 85 εκατ. Ευρώ
  - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα: 35 εκατ. Ευρώ
- Η συνολική συμβολή του ΠΚ στο ΑΕΠ φτάνει τα **574 εκατ. Ευρώ**.
- Άμεσες επιδράσεις: 95 εκατ. Ευρώ
  - Έμμεσες επιδράσεις: 69 εκατ. Ευρώ
  - Επαγόμενες επιδράσεις: 95 εκατ. Ευρώ
  - Επιδράσεις διάχυσης: 213 εκατ. Ευρώ
  - Επιδράσεις αντιστροφής brain drain: 51 εκατ. Ευρώ
  - Επιδράσεις εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων: 36 εκατ. Ευρώ
  - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα: 16 εκατ. Ευρώ
- Το ΠΚ συμβάλλει στη δημιουργία **12381** νέων θέσεων εργασίας.
- Άμεσες επιδράσεις: 2026 θέσεις εργασίας
  - Έμμεσες επιδράσεις: 1178 θέσεις εργασίας
  - Επαγόμενες επιδράσεις: 1948 θέσεις εργασίας
  - Επιδράσεις διάχυσης: 5004 θέσεις εργασίας
  - Επιδράσεις αντιστροφής brain drain: 985 θέσεις εργασίας
  - Επιδράσεις εξωτερικών ερευνητικών προγραμμάτων και συνεδρίων: 876 θέσεις εργασίας
  - Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα: 364 θέσεις εργασίας

4. Σύνοψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις πολλαπλασιαστικές επιδράσεις και την προστιθέμενη αξία του ΠΚ στην εγχώρια οικονομία και απασχόληση για το έτος 2022. Τα ευρήματα καταγράφουν το κοινωνικοοικονομικό αποτύπωμα του ΠΚ μέσω των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων - άμεσων, έμμεσων, επαγόμενων, διάχυσης, αντιστροφής brain drain, επιδρασης έρευνας και συνεισφοράς στα δημόσια έσοδα - και αποτυπώνονται σε όρους συνολικού οικονομικού προϊόντος, ΑΕΠ και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Τα πρωτογενή δεδομένα προήλθαν από τον οικονομικό προϋπολογισμό του ΠΚ και τα αρχεία του ιδρύματος (όπως αριθμός εργαζομένων, φοιτητών και επισκεπτών συνεδρών), ενώ οι πίνακες εισροών-εκροών, καθώς και τα δεδομένα για το ΑΕΠ και την απασχόληση, αντλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat).

Η ανάλυση έδειξε ότι για κάθε **1 εκατ. Ευρώ** που επενδύεται στο Πανεπιστήμιο, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτικών δαπανών των φοιτητών:

- Το συνολικό οικονομικό προϊόν της χώρας αυξάνεται κατά **7,06 εκατ. Ευρώ**
- Το ΑΕΠ ενισχύεται κατά **3,42 εκατ. Ευρώ**
- Υποστηρίζονται **79,24 νέες θέσεις εργασίας**

Η εκτίμηση των μέσων σταθμισμένων πολλαπλασιαστών οικονομικού προϊόντος, ΑΕΠ και απασχόλησης για την κυπριακή οικονομία δείχνει ότι κάθε επένδυση ύψους **1 εκατ. Ευρώ**, λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό συνεισφοράς κάθε κλάδου στο οικονομικό προϊόν, το ΑΕΠ και την απασχόληση, οδηγεί στα ακόλουθα αποτελέσματα:

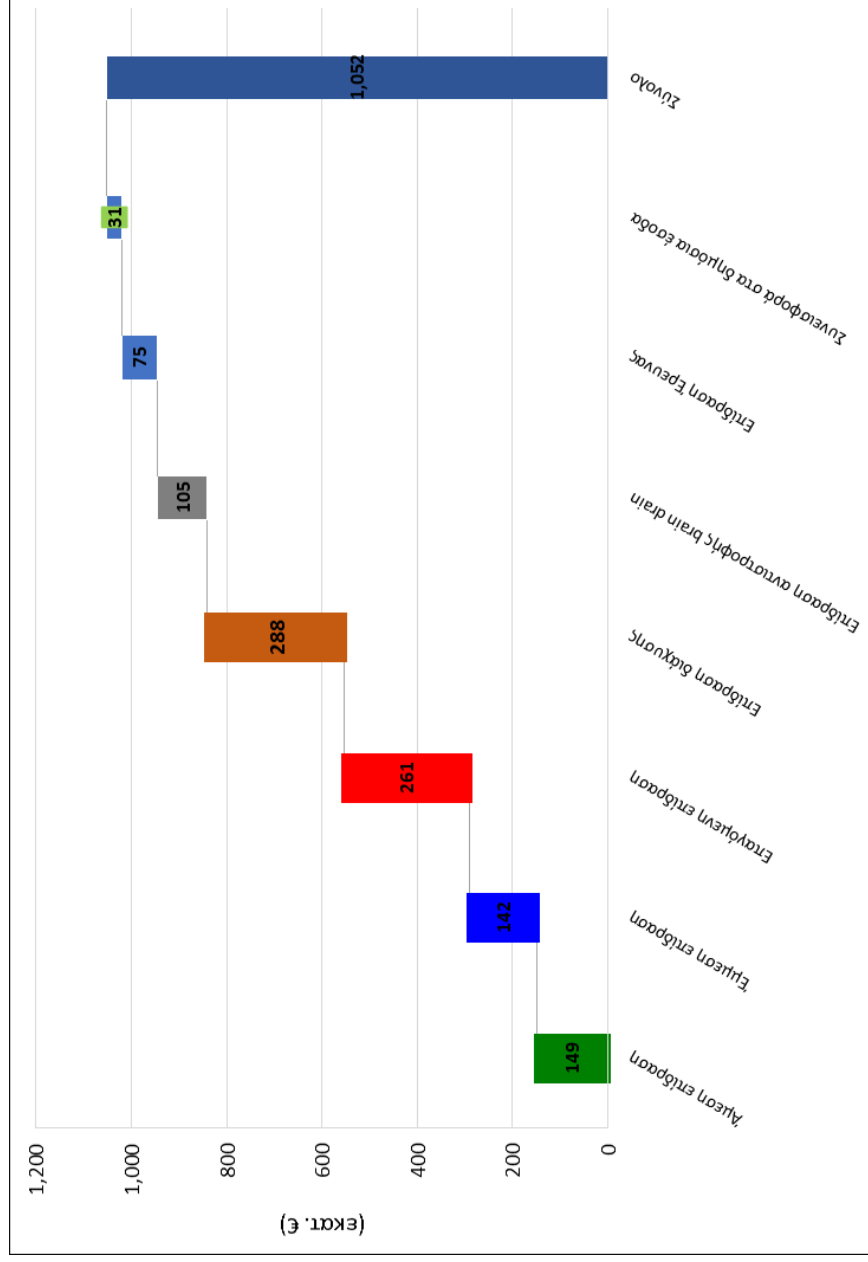
- Αύξηση του συνολικού οικονομικού προϊόντος της χώρας κατά **2,72 εκατ. Ευρώ**
- Ενίσχυση του ΑΕΠ κατά **1,18 εκατ. Ευρώ**
- Υποστηρίζονται **30 νέες θέσεις εργασίας**

Οι εκτιμήσεις αυτές υπογραμμίζουν τις σημαντικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις του ΠΚ σε όρους παραγόμενου προϊόντος, ΑΕΠ και απασχόλησης, σε σχέση με τον μέσο δείκτη απόδοσης επενδύσεων στην κυπριακή οικονομία.

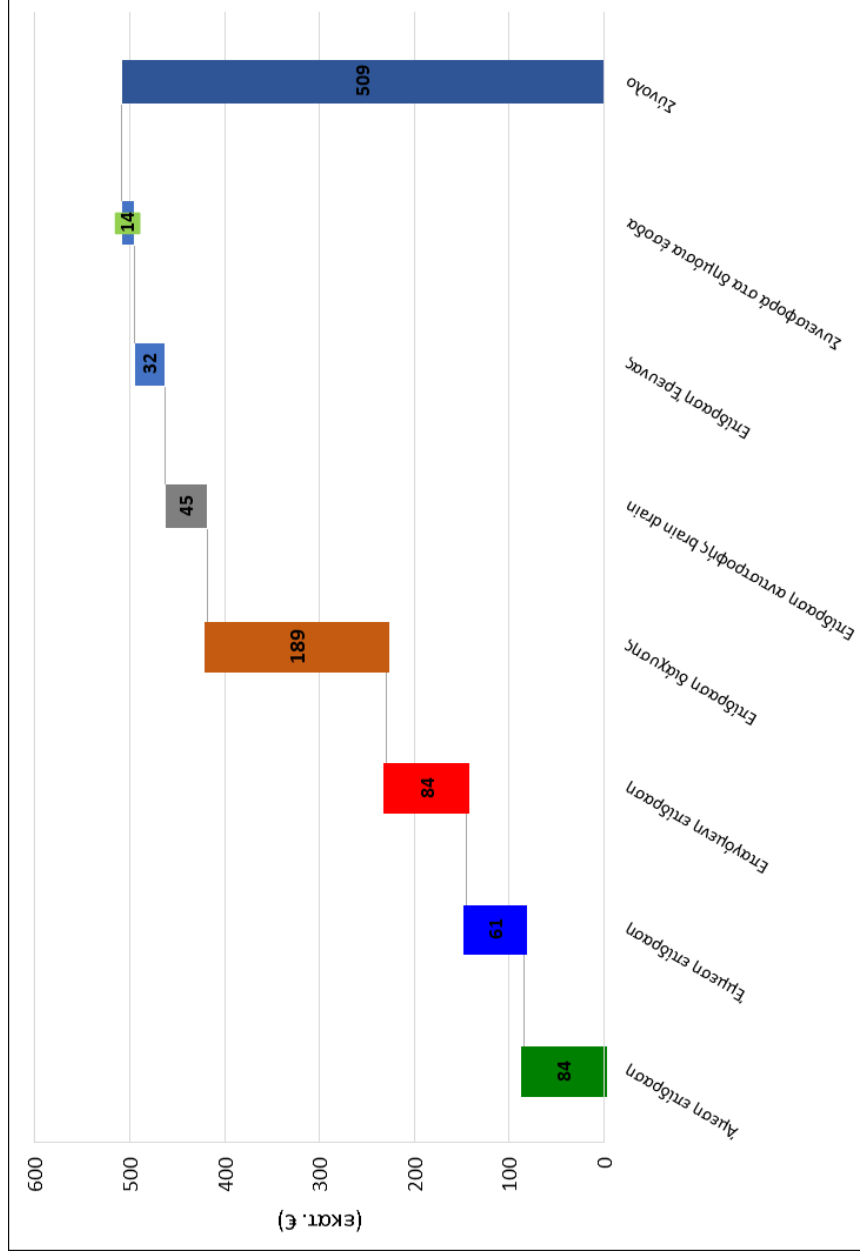
Σε απόλυτα μεγέθη, τα αποτελέσματα για το 2022 είναι τα εξής (βλ. Διαγράμματα 13-15):

- Η συνολική συνεισφορά του ΠΚ στο οικονομικό προϊόν της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων, έμμεσων, επαγόμενων επιδράσεων, των επιδράσεων διάχυσης, της ανιστροφής του brain drain, της ερευνητικής δραστηριότητας και της συμβολής στα δημόσια έσοδα, εκτιμάται στα **1052 εκατ. Ευρώ**.
- Η συνολική συμβολή του ΠΚ στο ΑΕΠ φτάνει τα **509 εκατ. Ευρώ**.
- Υποστηρίζονται 11806 νέες θέσεις εργασίας.

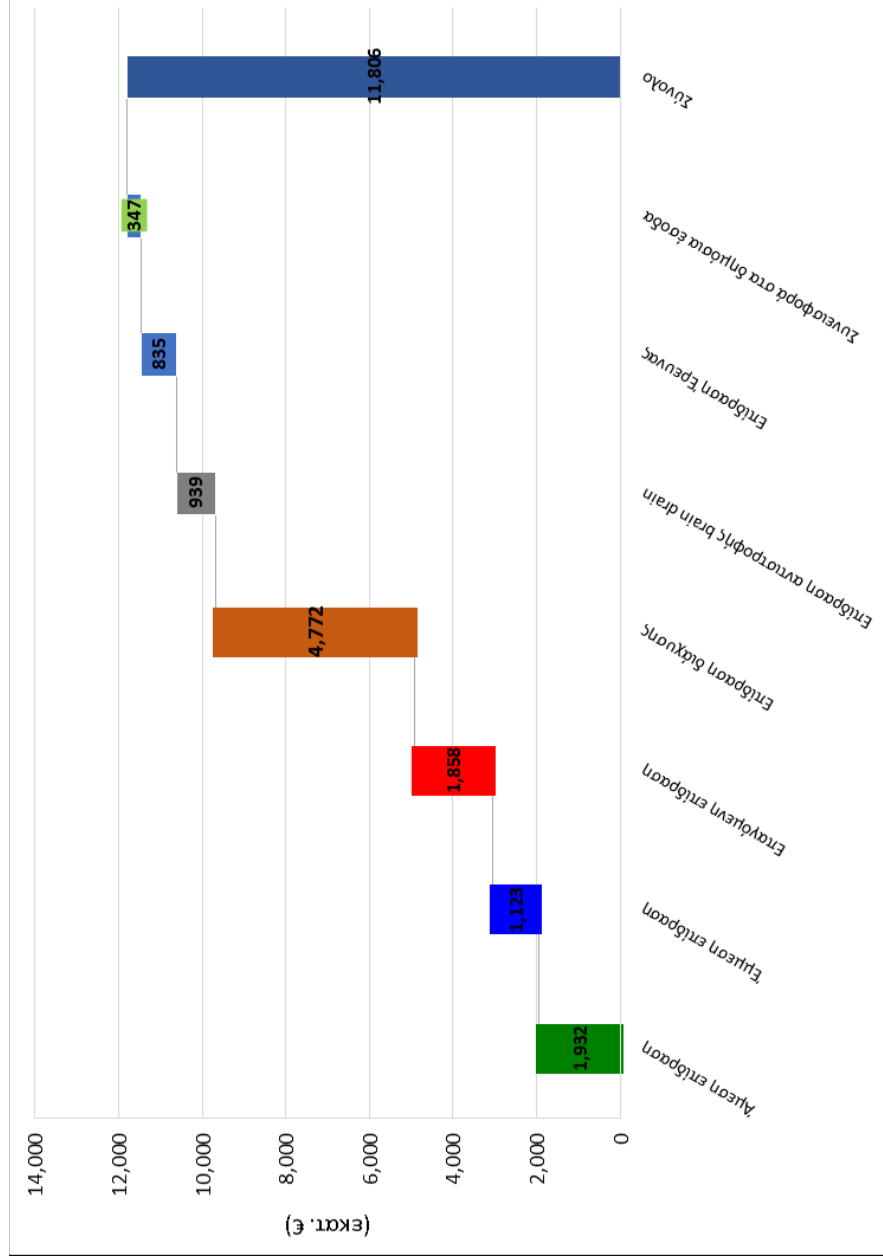
Τα ευρήματα της μελέτης αναδεικνύουν τον κρίσιμο ρόλο του ΠΚ στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο της Κύπρου. Η επίδραση των επενδύσεων στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του ΠΚ υπερβαίνει αυτήν άλλων οικονομικών τομέων όσον αφορά την παραγωγή συνολικού οικονομικού προϊόντος, την ενίσχυση του ΑΕΠ και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Αυτό επισημαίνει τη σημασία των εκπαιδευτικών και ερευνητικών υποδομών του ΠΚ ως στρατηγικού μοχλού ανάπτυξης, όχι μόνο για τον ακαδημαϊκό τομέα, αλλά και για την ευρύτερη οικονομία της Κύπρου. Κατά συνέπεια, η επένδυση στο ΠΚ αποτελεί στρατηγική επιλογή με ουσιαστικά μακροπρόθεσμα οφέλη για τη χώρα.

Διάγραμμα 13. Συνολική (άμεση, έμμεση, επαγόμενη, διάχυση, αντιστροφής brain drain, έρευνας & συνεισφοράς στα δημόσια έσοδα) του ΠΓΚ στο συνολικό οικονομικό προϊόν (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Διάγραμμα 14 Συνολική (άμεση, έμμεση, επαγόμενη, διάχυση, αντιστροφής brain drain, έρευνας & συναφές στα δημόσια έσοδα) του ΠΚ στο ΑΕΠ (σε εκατ. Ευρώ), 2022

Διάγραμμα 15 Συνολική (άμεση, έμμεση, επαγόμενη, διάχυσης, αντιστροφής brain drain, έρευνας & συνεισφορές στα δημόσια έσοδα) του ΠΚ στην απασχόληση (άτομα), 2022

5. Βιβλιογραφία

- Ambargis, Z.O., Mead, C. I., & Rzeznik, S. J. (2014). University contribution studies using input-output analysis. BEA.
- Barro, R. J., & Lee, J. W. (2013). A new data set of educational attainment in the world, 1950–2010. *Journal of development economics*, 104, 184–198.
- Bloom, N., Sadun, R., & Van Reenen, J. (2016). Management as a Technology? NBER Working Paper No. 22327.
- Cystat (2025). Research and Development Activity in the Republic of Cyprus in 2022. Statistical Service of Cyprus. Available at: <https://www.gov.cy/en/economy-and-finance/research-and-development-activity-in-the-republic-of-cyprus-in-2022/>
- Drucker, J. (2016). Reconsidering the regional economic development impacts of higher education institutions in the United States. *Regional Studies*, 50(7), 1185–1202.
- Elliott, D. S., Levin, S. L., & Meisel, J. B. (1988). Measuring the economic impact of institutions of higher education. *Research in Higher Education*, 28, 17–33.
- European Commission (2024). Post-Programme Surveillance Report Economic and Financial Affairs. Directorate-General for Economic and Financial Affairs. Cyprus, Autumn 2024, ISSN 2443-8014 (online).
- Eurostat (2024). Symmetric Input-Output Tables. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/esa-supply-use-input-tables/database>
- Hall, B. H., & Mairesse, J. (1995). Exploring the relationship between R&D and productivity in French manufacturing firms. *Journal of econometrics*, 65(1), 263–293.
- Hall, B. H., Mairesse, J., & Mohnen, P. (2010). Measuring the Returns to R&D. *Handbook of the Economics of Innovation*, Vol. 2, pp. 1033–1082.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2008). The role of cognitive skills in economic development. *Journal of economic literature*, 46(3), 607–668.
- Leontief, W. W. (1936). Quantitative input and output relations in the economic systems of the United States. *The review of economic statistics*, 105–125.

- London Economics (2024). The economic impact of higher education teaching, research, and innovation Report for Universities UK.
- Mairesse, J., Mohnen, P., Kremp, E. (2005). The importance of R&D and innovation for productivity: A reexamination in light of the French innovation survey. *Annales d'Economie et de Statistique*, pp. 487-527.
- Mankiw, N. G., Romer, D., & Weil, D. N. (1992). A contribution to the empirics of economic growth. *The quarterly journal of economics*, 107(2), 407-437.
- McCann, P., & Ortega-Argilés, R. (2018). Smart specialization, regional growth and applications to European Union cohesion policy. In *Place-based Economic Development and the New EU Cohesion Policy* (pp. 51-62). Routledge.
- Michaels, G., Natraj, A., & Van Reenen, J. (2014). Has ICT polarized skill demand? Evidence from eleven countries over twenty-five years. *Review of Economics and Statistics*, 96(1), 60-77.
- Miller, R. E., & Blair, P. D. (2009). *Input-output analysis: foundations and extensions*. Cambridge University Press.
- Minnesota State (2023). *Driving Economic and Social Vitality across Minnesota. FY2022 Economic Contribution Analysis*. OECD (2003). *The Sources of Economic Growth in OECD Countries*. OECD Publishing.
- Ohio State University (2019). *The Economic Impact of the Ohio State University, Enterprise for Research, Innovation and Knowledge*, pp. 1-29
- Rios, M.S., Rodriguez, J.P.E., Perdiguier, M.F., Sole, T.T. (2003). *The economic impact of Lleida university*. *Coneixement Societat* 02, pp. 30-49
- Rizzo, J.A. (2018). *The impact of Stony Brook University*.
- Santos, S. P. D., & Silva, J. A. (2000). Using input-output analysis to estimate the regional economic impact of universities: a case study (No. 283600083). *EcoMod*.
- Siegfried, J. J., Sanderson, A. R., & McHenry, P. (2007). The economic impact of colleges and universities. *Economics of Education Review*, 26(5), 546-558.
- Tran, H. (2020). *Economic Impact Analysis*. Hanover Research.
- Οικονομίδης, Χ.Χ. (2007). *Εισαγωγή στο σύστημα και την ανάλυση εισροών-εκροών*. Εκδόσεις: Κριτική

Στατιστική Υπηρεσία (2017). Μέση ετήσια καταναλωτική δαπάνη ανά ισοδύναμο ενήλικα κατά κύριες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών και δεκατημόριο εισοδήματος. Υπουργείο Οικονομικών, Κυπριακή Δημοκρατία, Λευκωσία.

Στατιστική Υπηρεσία (2023). Κατά Κεφαλή και ημερήσια δαπάνη περιηγητών κατά μήνα και είδος δαπάνης, 2022. Στατιστικές για τον τουρισμό στην Κύπρο, 2000-2022. Υπουργείο Οικονομικών, Κυπριακή Δημοκρατία, Λευκωσία.

Παραρτήματα

Παράρτημα Α: Υπόδειγμα Εισρών-Εκροών

Ας θεωρήσουμε μια οικονομία με n κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Οι συναλλαγές μεταξύ αυτών των κλάδων περιγράφονται από το παρακάτω σύστημα εξισώσεων:

$$\begin{aligned} X_1 &= X_{11} + X_{12} + \dots + X_{1n} + F_1 \\ X_2 &= X_{21} + X_{22} + \dots + X_{2n} + F_2 \\ &\vdots \\ X_n &= X_{n1} + X_{n2} + \dots + X_{nn} + F_n \end{aligned} \quad (\text{A.1})$$

όπου

X_i = το συνολικό προϊόν του κλάδου i

X_{ij} = η ποσότητα του προϊόντος του κλάδου i που χρησιμοποιείται ως ενδιάμεση εισροή από τον κλάδο j

F_i = η ποσότητα του προϊόντος του κλάδου i που κατευθύνεται στην τελική ζήτηση

Υποθέτοντας ότι οι διακλαδικές ροές από τον κλάδο i στον κλάδο j (X_{ij}), στην διάρκεια ενός έτους, εξαρτώνται αποκλειστικά από το συνολικό προϊόν του κλάδου j (X_j), οι τεχνικοί συντελεστές a_{ij} ορίζονται ως $a_{ij} = \frac{X_{ij}}{X_j}$. Από την σχέση αυτή προκύπτει ότι $X_{ij} = a_{ij} \cdot X_j$.

Το σύστημα εξισώσεων (A.1) μπορεί να γραφεί ως εξής:

$$X_1 = \alpha_{11}X_1 + \alpha_{12}X_2 + \dots + \alpha_{1n}X_n + F_1$$

$$X_2 = \alpha_{21}X_1 + \alpha_{22}X_2 + \dots + \alpha_{2n}X_n + F_2$$

$$\vdots$$

$$X_n = \alpha_{n1}X_1 + \alpha_{n2}X_2 + \dots + \alpha_{nn}X_n + F_n$$

(A.2)

Το σύστημα εξισώσεων (A.2) μπορεί να γραφεί και υπό μορφή μητρώων ως εξής:

$$X = AX + F$$

(A.3)

Η λύση του συστήματος είναι:

$$X = (I - A)^{-1} \cdot F$$

(A.4)

όπου I είναι η μοναδιαία μήτρα.

Η μήτρα $(I - A)^{-1}$ ονομάζεται αντίστροφη μήτρα του Leontief (L) και οι συντελεστές της (l_{ij}) δείχνουν πόσο θα αυξηθεί, άμεσα και έμμεσα, η παραγωγή του κλάδου i αν η τελική ζήτηση για το προϊόν του κλάδου j αυξηθεί κατά μια μονάδα (Leontief, 1966).

Πολλαπλασιαστές Προϊόντος

Ο πολλαπλασιαστής οικονομικού προϊόντος του κλάδου j ορίζεται ως το άθροισμα της j -στήλης της αντίστροφης μήτρας Leontief ως $\sum_{i=1}^n l_{ij}$.

Πολλαπλασιαστές ΑΕΠ

Οι πολλαπλασιαστές ΑΕΠ ενός κλάδου j εκτιμούν τη συνολική μεταβολή του ΑΕΠ λόγω αύξησης της τελικής ζήτησης κατά μια μονάδα στον κλάδο j και υπολογίζονται ως $\sum_{i=1}^n v_i l_{ij}$, όπου $v_i = \frac{AE\Gamma_i}{x_i}$ είναι ο συντελεστής άμεσου εισοδήματος ανά μονάδα οικονομικού προϊόντος στον κλάδο i .

Πολλαπλασιαστές Απασχόλησης

Οι πολλαπλασιαστές απασχόλησης εκτιμούν τις συνολικές επιπτώσεις στην απασχόληση από μια μονάδα αύξησης της τελικής ζήτησης στον κλάδο j και υπολογίζονται ως $\sum_{i=1}^n e_i l_{ij}$, όπου $e_i = \frac{\text{Απασχόληση}_i}{x_i}$ είναι η άμεση απασχόληση ανά μονάδα οικονομικού προϊόντος στον κλάδο i .

Στο υπόδειγμα εισρών-εκρών που έχουμε ως τώρα εξετάσει η τελική ζήτηση (τελική κατανάλωση νοικοκυριών, τελική κατανάλωση γενικής κυβέρνησης, ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, μεταβολή αποθεμάτων και εξαγωγές) λειτουργεί ως εξωγενής κλάδος σε σχέση με τους υπόλοιπους παραγωγικούς κλάδους του υποδείγματος, οι οποίοι είναι τεχνολογικά αλληλεξαρτώμενοι (Οικονομίδης, 2007). Όμως, η τοποθέτηση της τελικής κατανάλωσης των νοικοκυριών στην τελική ζήτηση, δηλαδή ως να ήταν εξωγενής κλάδος, θεωρείται περιοριστική από την οικονομική θεωρία (Miller and Blair, 2009). Ανταυτού ο κλάδος της τελικής κατανάλωσης των νοικοκυριών μπορεί να τοποθετηθεί μαζί με τους τεχνολογικά αλληλεξαρτώμενους κλάδους του πίνακα, μετατρέπόμενος σε ενδογενή κλάδο, διαδικασία γνωστή ως κλείσιμο τους υποδείγματος σε σχέση με τα νοικοκυριά. Έτσι, προστίθεται στη μήτρα ενδιάμεσων συναλλαγών μια επιπλέον γραμμή $(n + 1)$ που αντιπροσωπεύει την αμοιβή της εργασίας (μισθοί) και μια επιπλέον στήλη $(n + 1)$ που αντιπροσωπεύει την τελική κατανάλωση των νοικοκυριών. Επομένως, η n εξίσωση που δίνεται στο σύστημα εξισώσεων (Α.1) τροποποιείται ως εξής:

$$X_n = X_{n1} + X_{n2} + \dots + X_{nn} + X_{n(n+1)} + F_n'$$

όπου F_n' είναι η προσαρμοσμένη τελική ζήτηση που εξαιρεί τη ζήτηση των νοικοκυριών, η οποία πλέον περιλαμβάνεται ενδογενώς στο σύστημα.

Αντίστοιχα, η n εξίσωση που δίνεται στο σύστημα εξισώσεων (Α.2) τροποποιείται ως εξής:

$$X_n = \alpha_{n1}X_1 + \alpha_{n2}X_2 + \dots + \alpha_{nn}X_n + \alpha_{n(n+1)}X_{n+1} + F_n'$$

Η αντίστροφη μήτρα Leontief (L') επεκτείνεται και οι πολλαπλασιαστές προϊόντος, ΑΕΠ και απασχόλησης υπολογίζονται με βάση τη διευρυμένη μήτρα $(I - A')^{-1}$, όπου η μήτρα A' περιλαμβάνει τους νέους συντελεστές των νοικοκυριών.

Παράρτημα Β: Κατανομή Δαπάνης Προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου Κύπρου ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

Πίνακας Β1. Κατανομή Αποδοχών, Επιδομάτων και Εισφορών Ακαδημαϊκού και Άλλου Προσωπικού

	Κλάδος οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτί και εκτυπώσεις	C16-C18	
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	2,721,624
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	915,412
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	279,589
12	Κατασκευές	F	438,481
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	
14	Λιανικό εμπόριο	G47	7,552,594
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	71,172
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	6,480
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	361,742
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	35,076
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	2,968,693

20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	
21	Τηλεπικοινωνίες	J61	989,963
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	12,518,296
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	3,622,708
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	4,947,539
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	138,505
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	
27	Δημόσια διοίκηση	O84	2,172,337
28	Εκπαίδευση	P85	2,411,626
29	Υγεία	Q86-Q88	2,145,024
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	556,612
	Σύνολο		44,853,472

Πίνακας Β2. Κατανομή Αποδοχών, Επιδομάτων και Εισφορών Διοικητικού και Άλλου Προσωπικού.

Κλάδος	Οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτίου και εκτυπώσεις	C16-C18	
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	1,477,536
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	522,778
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	195,354
12	Κατασκευές	F	210,487
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	
14	Λιανικό εμπόριο	G47	4,468,376
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	66,717
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	2,957
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	89,911
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	13,757
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	1,167,996
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	

21	Τηλεπικοινωνίες	J61	617,703
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	5,484,216
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	1,670,920
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	2,494,201
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	60,532
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	
27	Δημόσια διοίκηση	O84	1,631,836
28	Εκπαίδευση	P85	396,211
29	Υγεία	Q86-Q88	1,718,912
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	260,702
	Σύνολο		22,551,101

Πίνακας Β3. Κατανομή Λειτουργικών Δαπανών, Εξόδων Λειτουργίας, Διαχειριστικών Εξόδων κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτίου και εκτυπώσεις	C16-C18	77,699
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	164,727
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	2,782,790
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	7,362,313
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	247,065
12	Κατασκευές	F	27,539
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	1,820,294
14	Λιανικό εμπόριο	G47	1,075,764
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	3,733
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	424
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	26,908
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	12,885
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	248,111
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	271,906

21	Τηλεπικοινωνίες	J61	134,403
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	834,635
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	60,618
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	998,583
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	342,539
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	3,103,626
27	Δημόσια διοίκηση	O84	
28	Εκπαίδευση	P85	1,696,041
29	Υγεία	Q86-Q88	126,106
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	4,350,081
	Σύνολο		25,768,789

Πίνακας Β4. Κατανομή Κεφαλαιουχικών Δαπανών κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτί και εκτυπώσεις	C16-C18	
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	1,349,429
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	294,857
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	
12	Κατασκευές	F	20,444,557
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	30,496
14	Λιανικό εμπόριο	G47	1,051,788
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	

21	Τηλεπικοινωνίες	J61	
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	999,533
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	
27	Δημόσια διοίκηση	O84	
28	Εκπαίδευση	P85	
29	Υγεία	Q86-Q88	
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	1,872
	Σύνολο		24,172,533

Πίνακας Β5. Κατανομή Δαπανών Εξωτερικών Ερευνητικών Προγραμμάτων και Συγχρηματοδοτούμενων Έργων (Αμοιβές Προσωπικού, Διαχειριστικά Έξοδα και Κεφαλαιοχικές Δαπάνες) κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας.

	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτιού και εκτυπώσεις	C16-C18	25,916
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	23,179
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	1,155,118
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	933,239
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	2,825,674
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	195,426
12	Κατασκευές	F	537,615
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	607,666
14	Λιανικό εμπόριο	G47	3,429,899
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	30,015
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	2,761
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	155,203
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	18,477
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	1,282,804
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	90,692

21	Τηλεπικοινωνίες	J61	445,006
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	5,338,716
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	386,681
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	2,333,036
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	187,409
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	1,035,186
27	Δημόσια διοίκηση	O84	
28	Εκπαίδευση	P85	1,219,644
29	Υγεία	Q86-Q88	909,155
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	1,634,651
	Σύνολο		24,803,170

Πίνακας Β6. Κατανομή Δαπανών Φοιτητών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών) ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτί και εκτυπώσεις	C16-C18	
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	4,971,195
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	1,432,638
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	618,001
12	Κατασκευές	F	679,917
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	
14	Λιανικό εμπόριο	G47	20,352,919
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	379,283
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	1,146
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	282,769
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	5,573
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	2,624,925
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	

21	Τηλεπικοινωνίες	J61	2,318,405
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	11,158,437
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	796,952
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	7,700,041
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	284,228
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	
27	Δημόσια διοίκηση	O84	
28	Εκπαίδευση	P85	323,239
29	Υγεία	Q86-Q88	4,926,610
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	434,701
	Σύνολο		59,290,976

Πίνακας Β7. Κατανομή Δαπανών Αποφοίτων ΠΚ ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

	Κλάδος οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτίου και εκτυπώσεις	C16-C18	
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	2,943,742
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	1,091,757
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	357,250
12	Κατασκευές	F	508,724
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	
14	Λιανικό εμπόριο	G47	8,668,321
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	61,781
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	748
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	280,431
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	28,580
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	2,449,308
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	
21	Τηλεπικοινωνίες	J61	1,220,367
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	11,400,000
23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συναξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	840,253
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	5,115,824
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	157,190
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	

27	Δημόσια διοίκηση	Q84	
28	Εκπαίδευση	P85	1,466,155
29	Υγεία	Q86-Q88	2,835,138
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	474,428
	Σύνολο		39,900,000

Πίνακας Β8. Κατανομή Δαπανών Επισκεπτών Συνεδρών ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας

	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Δαπάνη (€)
1	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A01-A03	
2	Ορυχεία και λατομεία	B	
3	Βιομηχανία τροφίμων	C10-C12	
4	Κλωστοϋφαντουργία	C13-C15	
5	Προϊόντα ξυλείας, χαρτί και εκτυπώσεις	C16-C18	
6	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	C19-C25	
7	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	C26-C28	
8	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	C29-C30	
9	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	C31-C33	
10	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	D35	
11	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	E36-E39	
12	Κατασκευές	F	
13	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	G45-G46	
14	Λιανικό εμπόριο	G47	380,136
15	Χερσαίες μεταφορές	H49	108,972
16	Θαλάσσιες μεταφορές	H50	
17	Αεροπορικές μεταφορές	H51	
18	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	H52-H53	
19	Ξενοδοχεία και εστίαση	I	2,078,712
20	Εκδοτικές υπηρεσίες	J58-J60	
21	Τηλεπικοινωνίες	J61	
22	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	K64	

23	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	K65-K66	
24	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	L	
25	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	M69-M71	
26	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	M72	
27	Δημόσια διοίκηση	O84	
28	Εκπαίδευση	P85	
29	Υγεία	Q86-Q88	
30	Άλλες υπηρεσίες	J62-63, M73-M75, N, R, S	
	Σύνολο		2,567,820

Παράρτημα Γ: Κλαδικοί Πολλαπλασιαστές Τύπου I και II

Πίνακας Γ1. Κλαδικοί Πολλαπλασιαστές Τύπου I και II σε όρους Συνολικού Οικονομικού Προϊόντος, ΑΕΠ και Απασχόλησης

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ	Κλάδοι Οικονομικής Δραστηριότητας	Πολλαπλασιαστές Τύπου I			Πολλαπλασιαστές Τύπου II		
		Οικονομικό Προϊόν	ΑΕΠ	Απασχόληση	Οικονομικό Προϊόν	ΑΕΠ	Απασχόληση
A01-A03	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	1.57	0.77	26.5	2.53	1.07	33.2
B	Ορυχεία και λατομεία	1.53	0.65	14.0	3.18	1.18	25.8
C10-C12	Βιομηχανία τροφίμων	1.87	0.68	21.3	3.30	1.14	31.5
C13-C15	Κλωστοϋφαντουργία	1.47	0.67	30.4	3.03	1.17	41.5
C16-C18	Προϊόντα ξυλείας, χαρτί και εκτυπώσεις	1.46	0.61	22.0	2.86	1.06	31.9
C19-C25	Χημικά, πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα	1.42	0.60	11.9	2.51	0.95	19.6
C26-C28	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	1.32	0.62	11.3	2.25	0.92	17.8
C29-C30	Μηχανοκίνητα οχήματα και εξοπλισμός μεταφορών	1.34	0.60	11.7	2.68	1.02	21.2
C31-C33	Υπηρεσίες επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων, έπιπλα	1.31	0.69	15.9	2.99	1.23	27.8
D35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος	1.28	0.54	6.4	2.09	0.80	12.2
E36-E39	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων	1.79	0.80	10.2	3.16	1.24	19.9
F	Κατασκευές	2.04	0.69	19.0	3.37	1.12	28.5
G45-G46	Χονδρικό εμπόριο, πώληση και συντήρηση μηχανοκίνητων οχημάτων	1.30	0.77	21.5	3.05	1.33	33.9
G47	Λιανικό εμπόριο	1.37	0.82	28.8	2.92	1.32	39.9
H49	Χερσαίες μεταφορές	1.32	0.69	17.5	2.54	1.08	26.2

H50	Θαλάσσιες μεταφορές	1.53	0.58	4.9	2.00	0.73	8.3
H51	Αεροπορικές μεταφορές	1.58	0.21	9.8	2.73	0.57	17.9
H52-H53	Ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αποθήκευσης	1.52	0.44	7.5	2.37	0.71	13.6
I	Ξενοδοχεία και εστίαση	1.58	0.79	23.1	3.11	1.29	34.0
J58-J60	Εκδοτικές υπηρεσίες	1.40	0.49	5.2	2.01	0.69	9.6
J61	Τηλεπικοινωνίες	1.48	0.72	9.2	2.76	1.13	18.3
K64	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	1.52	0.61	7.8	2.58	0.94	15.3
K65-K66	Ασφαλιστικές υπηρεσίες και συνταξιοδοτικά ταμεία	1.42	0.44	7.8	2.56	0.81	15.9
L	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.23	0.90	2.7	1.45	0.97	4.2
M69-M71	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	1.28	0.88	14.4	2.70	1.33	24.5
M72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	1.12	0.94	2.1	3.11	1.57	16.2
O84	Δημόσια διοίκηση	1.19	0.95	19.3	4.06	1.87	39.7
P85	Εκπαίδευση	1.13	0.89	25.7	3.77	1.74	44.5
Q86-Q88	Υγεία	1.31	0.81	19.9	3.22	1.42	33.5
J62-63, M73-M75, N, R, S	Άλλες υπηρεσίες	1.32	0.57	12.1	2.34	0.90	19.4
	Πανεπιστήμιο Κύπρου	1,95	0,97	20,5	3,71	1,54	33,0
	Μέσος Σταθμισμένος Πολλαπλασιαστής Κυπριακής Οικονομίας	1,47	0,74	18,9	2,72	1,18	30,1

Απρίλιος 2025

